

“NÜFUSUN MÜBADELE EDİLMESİ” KAVRAMININ IRKÇI EFSANESİNE DAİR

Prof. Dr. Philipp Mittnik

Viyana Pedagoji Yüksekokulu

Özdeşlikçilerin ana hedeflerinden biri “büyük nüfus mübadelesini” engellemektir. Avusturya Başbakanı Sebastian Kurz’un talebi üzerine ve Yeni Zelanda’da Christchurch saldırganının ve de bazı FPÖ parti yetkililerinin Özdeşlikçilerle iletişimde oldukları ortaya çıkınca, Nisan 2019’da Başbakan Yardımcısı Strache işte tam da bu grup ile arasına mesafe koymak zorunda kaldı. Önde gelen FPÖ parti yöneticileri, örneğin Graz Belediye Başkan Yardımcısı Mario Eustacchio, birkaç gün önce neyle arasına bir mesafe koyması gerektiğini bilemediğini söyledi, çünkü sonuçta o Özdeşlikçilerin tüm taleplerini destekliyordu. Ancak Strache buna rağmen bir tepki göstermeliydi ve o bu tepkisini partisinin Oberösterreich eyalet kongresinde şu sözlerle ortaya koydu: “Biz Özdeşlikçiler Hareketi’yle hiçbir ilişki istemiyoruz.” Birkaç gün sonra da koyduğu bu sınırı anlamsızlaştırdı, çünkü o Özdeşlikçilerin söz varlığının başlıca kavramlarından biri olan “nüfusun mübadele edilmesi” kavramını söz konusu söyleşide dile getirdi ve kullanımını sonrasında da savundu. Bu kavramla asıl anlatılmak istenen nedir ve o gerçekten de aşırı sağcı ve/ya da Nasyonal Sosyalist dil kullanımına mı dayanıyor? “Nüfusun mübadele edilmesi” kavramı Renaud Camus, Front National’ın (2018’den itibaren yeni adı Rassemblement National) ideolojik öncü düşünürü tarafından gerekçelendirildi.

SAYFA 5

ÇOCUK YOKSULLUĞUNUN NEDEN OLDUĞU ÇALINMIŞ HAYAT

Prof. Dr. Michael Klundt

Magdeburg-Stendal Yüksekokulu

Hartz IV’ün ve 2010 Gündemi’nin hedefleri bir sır değil. Çünkü dönemin Başbakanı Gerhard Schröder henüz 1999’da açıkça şunu talep etmiştir: “Bizim bir düşük gelir sektörü kurmamız gerekiyor” (25.7.2013 tarihli Frankfurter Rundschau’dan alıntı). Ve Hans-Ulrich Jörges Hartz IV’ün hedef ve içeriklerini övmüştür: “Gelecekte hiçbir işsiz öğrendiği meslekte yeniden çalışma talebinde artık bulunamaz, o, tanınan belirli bir sürenin ardından işini değiştirmeye itilmelidir - ve daha az kazanmaya”. İşsizlik parasının kısılması ve işsizlik yardımının sosyal yardım düzeyine çekilmesi tam da bu amaca hizmet ediyor. Ve: Sosyal yardımdan geçinenler sefaletle düşmekle tehdit edilerek çalışmaya zorlanmalı” (Hans-Ulrich Jörges: 11.9.2003 tarihli Stern).

Bu haklardan mahrum bırakma ve ücreti düşürme dinamiği böylece bilinçli olarak devreye sokulan toplumsal-siyasi bir tasarıdır ve olmaya da devam etmektedir. Öyleyse her kim aşırı çocuk yoksulluğuna öfkeleniyorsa bilmelidir ki, bu durum siyaset tarafından teşvik edildi.

SAYFA 14 - 15

Dünya Çapında Yükselen Milliyetçilik Çağında Almanya’da Eski ve Yeni Göçmenlere Yönelik Siyasi Yaklaşımlar ve Geleceğe İlişkin Öngörüler

Dr. Hakan Akgün

Yazımı Almanya’da yaşayan göçmenler açısından değerlendirmeden bitirmek istemiyorum. Benim görüşüme göre bu durum tespitinden sonra yanıtlanması gereken soru şu: Göçmenlerin tavrı ne olmalıdır?

Göçmen kökenli vatandaşlar artık kurbanlık rolünü terketmeli, demokrasiyi ve insan haklarıyla ilgili değerleri koruma çabasına taraf olmalıdırlar, diye düşünüyorum. Mağduriyetimizi, dışlanıyor olmamızı yeterince şikayet ettik. Şimdi artık saldırıya uğramakta olan demokrasiyi savunma mücadelesine, demokratik yapılanmayı güçlendirme çabasına nasıl katkıda bulunabiliriz sorularının çözüm şekillerine odaklanmalıyız. Aynı şekilde Avrupa Birliği düşüncesinin sürdürülmesi, fiilen ortadan kalkmış olan sınırların tekrar kapatılmaması için çaba göstermemiz gerektiği kanısındayım. Unutmayalım ki demokratik haklar hayıflanarak veya uzaktan şikayetle korunmaz, mücadele ile kazanılmış haklar dayanışmayla korunur, katılım olmadan demokrasi olmaz!

SAYFA 3

Haklılık Enflasyonu*

PoliTeknik

Enflasyon denilince akla ilk gelen paranın değer kaybetmesidir, öyleyse konu ekonominin kapsamına mı girmektedir? Enflasyon birşeyin gereğinden fazla olmasını, çok sık rastlanmasını, aşırılığını, aşırı sürümünü, genel anlamda ise değer kaybını ifade eder.

“Tekrarlar” böyle bir etki yaratabilir. İlk duyulduğunda ilgi uyandıran, ders çıkarılan bir olay ya da bu olayın türevleri tekrar tekrar anlatıldığında etkisini yitirebilir. Belli bir ruh hali için, bir kişi açısından kendisine en uygun olduğunu düşündüğü bir melodi, aynı ruh hali devam etse de, çok sık tekrar edildiğinde tekdüzelik ifade ederek reddedilebilir. Doğanın eşsiz yeşilliği zamanla kış manzaralarını aratmaya başlar, hiç gidilemeyen ücra sahiller, çıkılamayan dağ yürüyüşleri ucuz turistik bölgelere ya da etkinliklere dönüştüklerinde sıradanlaşabilir, en sevilen tatlar, her gün alınan tatlar olduklarında anlamsızlaşabilir, değerini kaybedebilir.

Toplumsal düşünen ve siyasi gelişmeleri yakından izleyen insanların karşı karşıya oldukları önemli açmazlardan biri de en canalıcı siyasi konuların enflasyonist tarzda ele alınması nedeniyle bunların bir değer kaybına uğradıklarını hissetmeleridir. “**Haklılık**” bu siyasi konuların ortak paydasıdır, çünkü o siyasi atılımlar için aranan her meşruiyetin özü ve dolayısıyla da bu atılımların devindiricisidir.

“**Haklısınız!** Neden mi? Çünkü **haklılığınızı** kanıtlayan sayısız örnek var”.

Yeni başgösteren bir siyasi olayı irdemek için belki iki belki de beş yıl önce yaşanan bir **haksızlık** anımsanır. Örnekler sıralanmaya başlanır. O dönemin tüm gelişmeleri ve polemikleri zihinlere yansır, uluslararası yasalarla mukayese yapılır, usul hataları belirlenir. **Haklılık** en ince ayrıntılarıyla masaya yatırılmış olur. Hasımların tutarsızlıkları kamuoyuna açıklanır. “Sert, çok sert, en sert, flaş, şok ve sosyal medyayı yıkan” açıklamalardan sonra hasımlar artık köşeye sıkışmıştır, belini doğrultamayacaktır, dünyanın gözü önünde maskesi düşmüş, meşruiyetini yitirmiştir. Beklenen an gelmiştir. “**Haklısınız!**”

Ancak **haklılık** nedense bir işe yaramıştır, pratik bir değeri olmamıştır, **hak** yerini bulmamıştır. **Haklının** yaptırım gücü yoktur ve bu nedenle de beklenen sonucun alınması olanaksızlaşmıştır. Beklenen sonuç ise sayısız denemelerin ardından kaçınıcı kez alınamamıştır.

Bir doğal afet, deprem, sel felaketleri, iş kazaları, dış politika ve ekonomi ve daha yaşanmış birçok olayın toplumsal sonuçları... bu olaylarla ilgili mantığın dışlayamayacağı tüm yorumlar yapılır ve belgelerle konuşulur, **haklı** olunur. Basında ya da sanal platformlarda **haklılığı** egemen kılmak için insan zekâsının incileri sıralanır bir bir. Birisi **haklılığa** ivme kazandıran öyle isabetli bir söz söylemiştir ki, o söz dilden dile dolaşır. Bu “birisi”ne ve “isabetli söz”e yıllar içerisinde binlercesi eklenir. İnce göndermeler yapılır. Evde, sokakta, okulda, mecliste, alışverişte yıllar içerisinde

risinde biriken, tozlanan, paslanan daha nice **haklılıklar** anımsanır: “Şu olayda da **haklıydık** unuttunuz mu, ne inanılmaz bir olaydı o, değil mi?”.

Eskiden hiç siyaset konuşulmazken, şimdi sadece siyaset konuşulmaktadır, daha doğrusu siyaset “sadece konuşulmaktadır”, planlı ve programlı yapılamamaktadır.

Haklılık artık enflasyona uğramıştır. **Haklı haklıdır**, ama kazanamamaktadır, gün gelmiştir, devran dönmüştür, ama hesap soramamaktadır, susmamıştır ve sıra yine de kendisine gelmiştir ya da gelmek üzeredir. **Hak** verilmemiştir, malum, ama alınamamıştır da.

Haklılık sahibine bir değer katar, “**haklıyım**” diyene kulak verilir, **haklılığın** bir hürmeti, bir saygınlığı vardır. Sahibi tarafından elde edilmek için çabaların gayesi olur. Ayrıca kişinin **haklılığı** sadece kendi meselesi de değildir, toplum **hakları** güvence altına alamıyorsa, kendisi de bu **haklardan** yoksun kalmıştır; **haklılık** toplumsal bir meseledir.

Ancak, eğer dünün **haklısı** bugün de **haklı** olmaya devam ediyorsa ve hatta yarın başına bir siyasi musibet geleceğini, sonrasında da **haklı** çıkacağını bugünden biliyorsa, öyleyse yarın **haksızlığa** uğrayacağını bile bile günü yaşıyor demektir, kendi **haklılığına** yabancılaşmıştır, edigendir. Yarın ne yapacağı ise bugünden bellidir: **Haklılığının** nedenlerini anlatmak!

Tüm **haklıların** birbirine **haklılıklarını** anlatıp durdukları, kendilerinin anlatıp kendilerinin dinledikleri bir dönem, bir kısır döngü. “Evet, birbirimizi dinledik, onaylıyoruz, **haklıyız**, bu nedenle de **haklarımızı** havale ediyoruz”. Kime? Kime havale edildiği önemli değil, havale edilmiş olması yeter, gaipten elbet sesler gelecektir.

Bu bir enflasyondur, **haklılık** enflasyonu! **Haklılık** enflasyonu had safhaya ulaşmıştır. Ekonomi verilerine, döviz sepetine bakıp, tekrar tekrar ekonomi tahlilleri yaparak ekonomik krizi ön görme ve de siyasi geleceği okuma yarışları da bu enflasyonla birlikte **de facto** değer yitimine uğramıştır (gerçekte ise on yıllar önce başlayan bir haklılık enflasyonun devamıdır bu).

Ne bilge sözler, ne siyasi tuzakların farkına varmak, ne haykırmak, ne yeni belgeler, ne protestolar, ne polemik, ne “hodri meydan”lar, ne yenen ne de yenilenen pehlivanlar, ne meşruiyetin kaçınıcı kez tesis edilmiş olması, ne (kazanılsa dahi) seçimler, ne yasalar, ne tüm çıplaklığıyla cehaletin kör gözlerini dahi açan gerçekler... hiçbir şey **haklılığın** yaptırım gücünü arttırmaya, sonuç almaya yetmiyor. **Haklılık** tam bir çaresizlik içinde. **Haklılık** şu an sıradanlaşmıştır. **Haklılığın** bu acınası hali ise son derece onur kırıcı bir durum olduğundan, **haklı** olarak onurlu insanların gün be gün içini kemirmektedir.

* Bu yazı ilk kez PoliTeknik’in 8. sayısından yayınlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

1. Sayfa

Alıntılar

2. Sayfa

PoliTeknik

Haklılık Enflasyonu

3. Sayfa

Dr. Hakan Akgün

Dünya Çapında Yükselen Milliyetçilik Çağında Almanya’da Eski ve Yeni Göçmenlere Yönelik Siyasi Yaklaşımlar ve Geleceğe İlişkin Öngörüler

4. Sayfa

Prof. Dr. Michele Borrelli - İtalya

Salvini’nin başında bulunduğu Lig Partisi’nin yükselen milliyetçiliği, faşist geçmişi ile hesaplaşmamış olan İtalya’yı hazırlıksız yakaladı.

5. Sayfa

Prof. Dr. Philipp Mittnik - Avusturya

“Nüfusun Mübadele Edilmesi” Kavramının İrkçi Efsanesine Dair

6. Sayfa

Osman Çutsay

„Göçmen Ne Yaşar Ne Yaşamaz!”: Kim yaşıyor, kim yazacak, kim oynayacak?

7. Sayfa

Camila Antero - Brezilya

İnsan Hakları Eğitimi İnsanlara Dayanışmayı Öğretir

8.- 9. Sayfa

Dr. Benjamin Bunk

Genel Kalkınmanın Zorlu İnşası

BM’in Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Evrensel bir İnsan Hakkı Olarak Eğitim Hakkının Genişletilmesi ve de Güçlendirilmesi.

10. Sayfa

Celil Denktaş

Demokrasi: Yararlı maymuncuk

11. Sayfa

Prof. Dr. Hacı Halil Uslucan

Yetenekli Göçmenler: Gerçekten de Varlar mı?

12. Sayfa

Claus Hermeler

Konut Kıtılığı - Toplum ve Siyaset için bir Sorun mu (değil mi)?

13. Sayfa

Prof. Dr. Claus Melter

Windhuk ve Songea Sonrası Eğitim ve Öğretim
Auschwitz ve Hadamar Sonrası Eğitim ve Öğretim
Lampedusa ve NSU Sonrası Eğitim ve Öğretim

14-15. Sayfa

Prof. Dr. Michael Klundt

Çocuk Yoksulluğunun Neden Olduğu Çalınmış Hayat

16. Sayfa

Tanıtım

www.politeknik-international.org
Pek Yakında Yayına Giriyor!...

KÜNYE | IMPRESSUM

PoliTeknik

Türkçe Gazete
Türkische Zeitung

Quartalsweise
Üç ayda bir
Unentgeltlich
Ücretsiz
ISSN 2198-8706

Herausgeber/
Yayımlayan Kurum:
Verein für Allseitige Bildung e.V.
(Çökyönlü Eğitim Derneği)

Visdp | Chefredakteur/
Genel Yayın Yönetmeni:
Zeynel Korkmaz

Postanschrift/Posta adresi:
Postfach 25 03 48
40092 Düsseldorf

Webseite/Internet adresi:
www.politeknik.de

Kontakt/ İletişim
info@politeknik.de

Druck/ Baskı:
Hürriyet Gaz. ve Matbaacılık A.Ş.
Zweigniederlassung Deutschland
An der Brücke 20-22
64546 Mörfelden Walldorf

Gestaltung/Grafik Tasarım
Atelier Grafik & Illustration
Ömer Yaprakkıran

Dr. Hakan Akgün

Dünya Çapında Yükselen Milliyetçilik Çağında Almanya'da Eski ve Yeni Göçmenlere Yönelik Siyasi Yaklaşımlar ve Geleceğe İlişkin Öngörüler

Yazıma başlarken öncelikle şunu vurgulamayı gerekli görüyorum: Sağcı milliyetçi politik görüşlerin revaçta olması yalnız Avrupa düzeyinde görülen bir fenomen değil, dünya çapında gözlenen ve açıklaması zor bir gelişmedir. Geriye dönük tutucu ve milliyetçi politik görüşlü partiler bugün yalnızca Avusturya, İtalya, Polonya ve Macaristan gibi Avrupa Birliği ülkelerinde değil, ABD, Brezilya, Hindistan gibi Avrupa dışındaki birçok ülkede de iktidarı ele geçirmişlerdir.

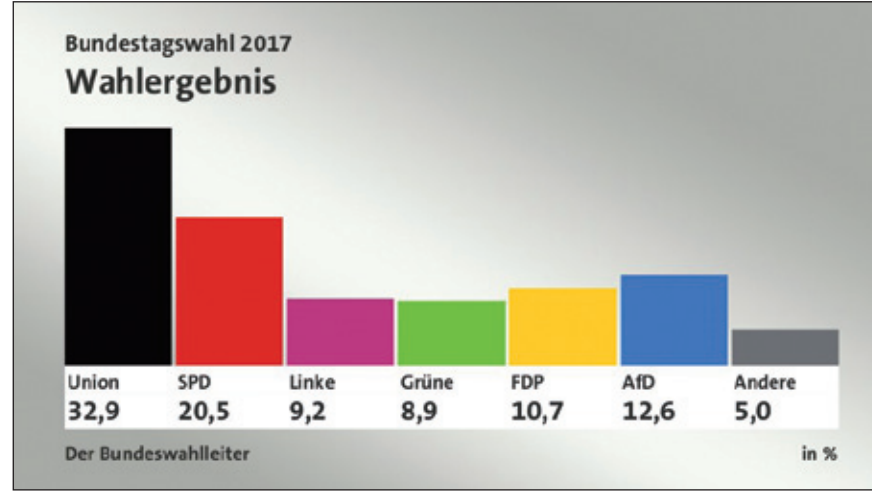
Bu genel saptamadan sonra Almanya özelindeki durumla ilgili görüşlerimi dile getirmek istiyorum: Daha önce de var olan ırkçı ve milliyetçi siyasi akımlar Ortadoğu'daki askeri çatışmalar sonucunda ortaya çıkan kitlesel göçlere paralel olarak daha da popüler hale gelmiş ve bir azınlık görüşü veya bir protesto akımı olmaktan çıkmış ve Almanya'daki tüm toplum katmanlarında kabul görür duruma gelmiştir. Friedrich-Ebert-Stiftung vakfının bu konuyla ilgili son araştırması bu savı doğrulamaktadır.

Yine bu bağlamda „Almanya için Alternatif“ partisi AfD'nin tüm eyalet meclislerine girmesi ve son parlemonto seçimlerinde üçüncü büyük parti olması bu kaygıları haklı çıkarmaktadır.

bu gelişmeler nedeniyle paraçalanacağını veya dağılacaklarını düşünmüyorum. Zaten Yunanistan, Bulgaristan, Macaristan ve Polonya gibi ekonomisi Almanya, Fransa veya İngiltere'ye göre

reketin Avrupa Birliği'ne yönelik eleştirilerinin kökeninde de ekonomisi zayıf diğer üye ülkelere yapılan maddi yardımın ülkenin refah düzeyini düşürmesi düşüncesi yatmaktadır. Bu refah düzeyini korumakla, diğerlerine bu pastadan pay kaptırmamakla ilgili düşünceleri açığa vuran sloganlardan birkaç tanesini örnek olarak vermek istiyorum: „Das Boot ist voll (tekne dolu)“, „Flüchtlingsheime mindern den Wert unserer Häuser (sığınmacı yurtları nedeniyle evlerimizin değeri düşüyor)“, „Alles nur Wirtschaftsflüchtlinge (hepsi ekonomik sığınmacı)“, „keine Einwanderung in das Sozialsystem (sosyal güvence sistemine göçmenlik istemiyoruz)“.

Yazımı Almanya'da yaşayan göçmenler açısından değerlendirmeden bitirmek istemiyorum. Benim görüşüme göre bu durum tespiti sonrası yanıtlanması gereken soru şu: Göçmenlerin tavri ne olmalıdır?

Kaynak: <https://www.daserste.de/information/politik-weltgeschehen/bundestagswahl-2017/index.html>

Almanya özelindeki bu kısa durum değerlendirmesinden sonra geleceğe

re zayıf olan ülkeler AB yardımlarıyla bugünkü refah düzeyine ulaşmışlardır. Son yıllarda bu ülkelerdeki yeni otomobil veya metro inşaatlarının AB desteğiyle gerçekleştirildiği bilinmektedir. Aynı şekilde bu ülkelerdeki birçok işsiz de adı geçen batı Avrupa ülkelerinde iş bulmuşlardır. Ekonomik gücü yerinde olan İngiltere'nin AB'ni terketme cesareti ekonomisi zayıf olan ve AB desteğiyle ayakta duran ülkelere beklenemez. Bu görüşten yola çıkarak günümüzde politik zaferler kazanan popüler milliyetçi parti AfD'nin zamanla oy kaybedeceği ve Almanya'nın yönetiminde komşu Avrupa ülkelerinde olduğu gibi daha fazla söz sahibi olamayacağı kanısındayım. Ayrıca Almanya'daki demokratik yapılanmanın Türkiye, Macaristan veya Polonya'daki yapılanmadan daha köklü olduğu ve bu tür gelişmelerin demokratik yapıyı tehdit etmediğini düşünüyorum. Kaldı ki bu popüler milliyetçi akımın sloganlarla dile getirdikleri en önemli siyasi söylemleri ekonomik refah düzeyini savunmakla ilgilidir. Almanya'daki ırkçı ve milliyetçi ha-

Göçmen kökenli vatandaşlar artık kurbanlık rolünü terketmeli, demokrasiyi ve insan haklarıyla ilgili değerleri koruma çabasına taraf olmalıdırlar, diye düşünüyorum. Mağduriyetimizi, dışlanıyor olmamızı yeterince şikayet ettik. Şimdi artık saldırıya uğramakta olan demokrasiyi savunma mücadelesine, demokratik yapılanmayı güçlendirme çabasına nasıl katkıda bulunabiliriz sorularının çözüm şekillerine odaklanmalıyız. Aynı şekilde Avrupa Birliği düşüncesinin sürdürülmesi, fiilen ortadan kalkmış olan sınırların tekrar kapatılmaması için çaba göstermemiz gerektiği kanısındayım.

Unutmayalım ki demokratik haklar hayıflanarak veya uzaktan şikayetle korunmaz, mücadele ile kazanılmış haklar dayanışmayla korunur, katılım olmadan demokrasi olmaz!

■

Kaynak: www.fes.de

Söz konusu vakfın 2002'den bu yana her iki yılda tekrarladığı son Orta Kesim Araştırması'nda (Die „Mitte-Studie“) milliyetçi şovenist görüşlerin toplumun hiç azımsanmaması gereken %13'üne kabul gördüğü belirtilmektedir. Aynı araştırmanın sonuçlarına göre araştırmaya katılanların %17'si „Alman siyasetinin ilk hedefi Almanya'nın layık olduğu güç ve itibara erişmesini sağlamaktır“ söylemini, yine yaklaşık %8'i ise „Aslında Almanlar doğal olarak diğer ırklardan üstündür“ görüşünü onaylamaktadır. Bu tür ırkçı görüşlerin yaklaşık her on kişiden biri tarafından benimsenmesi Almanya'nın geleceği açısından oldukça kaygı vericidir. Araştırmayı yapan bilim insanlarının görüşüne göre bu tür azınlıkları ve göçmenleri dışlayıcı görüşler orta kesimde gittikçe artan bir oranda kabul görmektedir. Bu nedenle araştırmacılar so n araştırmayı „yitirilmiş orta kesim“ olarak adlandırmışlardır.

yönelik görüş ve önerilerimi dile getirmek istiyorum. Öncelikle belirtmek istediğim görüş özellikle Avrupa Birliği ülkelerindeki popüler milliyetçi siyasi partilerin göçmenlere karşı olan düşmanca tavırlarını Avrupa Birliği'ne karşı da sürdürmekte olduklarıdır. İngiltere'nin topluluğu terketme sürecinde olması, AB'nin Macaristan ve Polonya hükümetlerinin ülkelerindeki demokrasi karşıtı uygulamalar nedeniyle tavır almasına rağmen, Avrupa Birliği'nin

**Herkes için
bir Avrupa! İrkçılığa
ve milliyetçiliğe
karşı sessiz
kalma!**
19 Mayıs 2019
Pazar: Avrupa
Şehirlerinde
büyük yürüyüş

Kaynak: <https://www.ein-europa-fuer-alle.de/>

Çeviri: PoliTeknik

Michele Borrelli | Ordinaryüs Profesör, Calabria Üniversitesi

Salvini'nin başında bulunduğu Lig Partisi'nin yükselen milliyetçiliği, faşist geçmişi ile hesaplaşmamış olan İtalya'yı hazırlıksız yakaladı

İtalyan Başbakan Yardımcısı ve Lig Partisi lideri Matteo Salvini, "Avrupalı egemenler, birleşin" sloganı ile 26 Mayıs'ta düzenlenecek olan Avrupa parlamento seçimleri kampanyasını bugün (9 Mayıs) Milano'da başlattı. Milano'daki Gallia Otelinde gerçekleştirilen toplantıya, "Almanya için Alternatif Partisi (AfD)", "Danimarkalı Halk Partisi" ve "Gerçek Finliler" partisi temsilcileri katılacak. Geçen Cuma günü Salvini, Marine Le Pen ile bir araya gelmişti. "Sağduyunun Avrupası'na doğru" başlığını taşıyan bu ilk manifestoya, Alternative für Deutschland'dan Jörg Meuthen, Finns Party'den Olli Kotro ve Dansk Folkeparti'den Anders Vistisen taraf oldu. Salvini grubunu Marine Le Pen ve Viktor Orbán ile genişletmeyi düşünüyor. Salvini'nin hedefi, aralarında Macar, İspanyol, Polonyalı ve Bulgar grupların da bulunduğu "Avrupalı egemenleri" bir araya getirerek ortak bir cephe kurmak ve "yeni Avrupa'yı hazırlamak". Bu egemenler izlendiğinde kendinizi adeta "Avrupa'nın sağduyusu" adına yürütülmesi gereken bir "medeniyetler savaşının" ortasında buluyorsunuz. Nitekim Verona'da düzenlenen "Dünya Aileler Kongresi'nde" (Family Day) bir araya gelen İtalyan, Amerikan, Rus ve genelde Avrupalı egemenlerin temsilcilerinden oluşan gerici kertejinin sloganı da Tanrı Vatan Aile olmuştur.

Bu radikalleşmiş, egemen, kısmen yıkıcı, liberal karşıtı, sistem karşıtı ve popülist sağcı akım, özellikle de yıllardan bu yana artan durağanlık sergileyen ekonominin yorgun düşürdüğü İtalya'da uygun bir ortam bulmaktadır. Boğazına kadar borca batmış olan, harcamalardan kısarak hayatını idame ettirebilen, eğitim ve sağlık gibi sosyal açıdan en önemli hizmetlerin azaltılması riskinin daim olduğu bir ülkede uygun gelişim koşullarını bulmaktadır. Bu ortamda egemenler-popülistler, parmakla gösterecek ve savaşılacak düşmanlar aramakta ve bulmaktadır. Giderek artan sosyal kine ve hatta nefrete fon oluşturan iki düşman: bir tarafta kaynaklarımızı çalarak bizleri köleleştirmek isteyen "kötü" Avrupa, diğer tarafta İtalyan kimliğini ve kültürünü ve "cüzdanımızı" tehdit eden "göçmenler istilası". Yani egemenler-popülistler için Avrupa'ya ve kölelik yaratan Euro'ya hayır ve özellikle de ve birincil olarak, İtalya'yı, Milleti, "vatani" ön planda tutmak: Fratelli d'Italia Partisi'nden Meloni'nin de dediği "ilk önce İtalyanlar". Bunun netice-

sinde, Torre Maura'da olduğu gibi, Casa Pound ve Forza Nuova temsilcilerinin önderliğinde bir grup vatandaş, 20 Roma misafir eden bir kooperatife saldırıp bunların gitmesine neden olmaktadır. Roma Belediye Başkanı Virginia Raggi, kentin neo-faşistlerin şantajına boyun eğmeyeceği "sözünü" veriyor, ama bundan emin olabilir miyiz?

Giderek artan egemen-milliyetçi-popülist akımı küçümsememek gerekir. "Millete", "ilk önce İtalyanlar", "ilk önce Almanlar" söylemlerine dönüş, özellikle İtalya açısından endişe verici bir sinyaldir. Endişe verici oluşu, İtalya'nın kendi faşist geçmişi ile hesaplaşmamış olmasından kaynaklanmaktadır. Savaş sonrası İtalya'sında herhangi bir "Nürnberg Mahkemesi" kurulmamıştır. İtalya, ulusal "barışma" amacı ile herkesi sosyal açıdan ve vakit geçirmeden entegre etmiş olan, dönemin Adalet Bakanı Palmiro Togliatti tarafından 1946 yılında çıkarılan ve savaş suçlarını kapsayan af ile faşist liderleri "affetmekle" kalmamıştır. İtalya'da ayrıca, savaş sonrası Almanya'sında gerçekleşen geniş kapsamlı tekrar eğitim süreci de yaşanmamıştır. İtalya'da uygulanan resmi politika, faşist geçmişi tamamen unutmaktan ibaret olmuştur. Savaş sonrasında İtalya, eğitim müfredatını kendi tarihini ve kendi faşizmini tarihsel sorumlulukları hakkında değerlendirme yönünden ele almamıştır. Savaş sonrası İtalya, okulların görevinin siyaset yapmama olduğuna kanaat getirmiştir ve bu kanaati devam etmektedir, sanki demokrasi bir "siyasi rejim" değilmiş gibi. Bu da yetmiyormuş gibi, demokratik bir sistemi garanti etmek için, bilgide ve kavramlarda "nötr" olmaya dayalı bir eğitim geliştirmiştir. İtalya, okulun asıl görevinin (demokratik olmasını ümit ettiğimiz) eğitim olduğunu, sadece bilgi vermeye dayalı bir öğretim olmadığını unutmuştur. Demokrat olarak doğmadığımızdan, demokrasi adına eğitilmemiz gerekir. De-

mokrazi konusunda eğilmek için, kendi faşist geçmişini irdelemekten daha iyi bir örnek var mıdır? İtalya'nın faşist devlet tarafından hayata geçirilen diktatörlüğü, korku, saldırılar ve ırkçılık dönemini yaşamış olduğunu irdelemek? Yirmi yıllık faşist dikta rejiminin ardından kamu okulları sırtında yük olan faşist dönem hakkında sessiz kalırsa demokrasiyi nasıl öğretebiliriz?

Kendimize basit bir soru sormamız gerekir: eğer okullarımız işlev görmüş olsaydı, demokrasiyi, sosyal adaleti, ortak refahı ve özellikle de herkesin refahını öğretmiş olsaydı bugün gördüğümüz egemen ve popülist akımlara, hükümet temsilcilerinin "ilk önce İtalyanlar" ya da (göçmen, roman ya da diğerleri) "yabancılar evlerine" naralarına şahit olur muyduk?

Adaletin ve dayanışmanın müşterek ilkelerin olduğu ortak kültürel bir zeminin olmadığı yerde, kurt var diye bağırarak kolaydır. Buradaki kurt ise Ötekilerdir. Kendine mal edilmesini istemediğimiz kabahatleri ötekilere yüklemek. İlk önce Ben var: ilk önce kendimi ve kendim gibi olanları düşünmeliyim. Biz yerine ben, bireyselleşmiş, mutlaklaştırılmış, kindar, tehditkar, "kendini savunmaya" hazır bir Ben. Kendi toplumunda yardım aranır, farklı olandan çekinilir, korku büyür, kuşku artar, şüpheler güçlenir ve gerektiğinde nefrete hazır olunur. Bu bağlamda Başbakan Yardımcısı ve Lig Partisi lideri Salvini "limanları kapatın" diye bağırarak ve emir vermektedir. "Gemileri durdurun" diye ekliyor Fratelli d'Italia'dan Meloni. Limanları kapatın ve buna bonkör-lük süsü veriliyor: limanları göçmenleri olası batışlarından "kurtarmak" için de ve özellikle de kapatın. Denizde meydana gelen ölümlerin "nedeni", siyasi sorun "bu istilaya" "açık" tutulmalarını istediği "limanlardır". Sanki boğulma riskini göze alarak tekneye doluşan gari-banlar (savaşlardan, kölelikten, her tür-

lü şiddetten değil de) uzun ve eğlenceli bir tatil döneminden çıkmış da tatillerini "Güzel Ülkede", masrafları bu tür tatillere çıkmaları hayal olan İtalyanlara, İtalya'nın zavallı halkına ait olmak üzere devam etmek istiyormuş gibi. Bu bağlamda İtalya'nın kadim ve konsolide niteliği olan unutkanlığı devreye girmekte, birçok göçmenin uzun yıllar boyunca köleliğe yakın şartlarda geçirmiş oldukları kesintisiz ve stres dolu emekleri yok sayılmaktadır.

Sosyal dengesizlikler arttıkça, "öteki"ye duyulan kin ve nefret artmaktadır. Özellikle de genç İtalyanlar arasındaki işsizlik oranının çok yüksek olduğu ülkemizde, radikalleştirici popülist ve egemen akımlar verimli ortamlara sahiptir. Güney İtalya'da gençler arasındaki işsizlik oranı %40'lara ulaşmaktadır. Popülizm, gerilimlerin hüküm sürdüğü, fakirliği artış sergilediği, ufukta kimsenin seçemediği gelecek korkusunun yer aldığı, özellikle de gençler arasında saygın ve başarılı bir hayat kurma fırsatından çok bir tehdit olarak algılandığı bir toplumda kolaylıkla oy bulabilmektedir.

Ancak halkların sosyal sorunları, kurt var diye bağırarak, özgürlük, kardeşlik, eşitlik, adalet gibi Batılı aydınlanmacılığın genel ilkelerini yok sayarak çözmek mümkün değildir. Bu ilkel çerçevede eğitim verilmeli, kamu okulları sistemi bunlara dayandırılmalıdır, nitekim demokrasi kendine yeterli bir olgu değildir, ona bakılması ve savunulması gerekir. Ortak yaşamın günlük seyrinde ne kadar çok yaşanırsa demokrasi o kadar kendini bulabilir. Otarişik milliyetçiliklerin içine kapanarak, daha fakir ve çaresiz insanlar ile savaşarak sosyal çelişkileri ve sefaleti yenmek mümkün değildir. "Avrupa'nın" ve Avrupalı politikaların "Sağduyusu", egemenlerin ve popülistlerin düşündüğü gibi daha az Avrupa demek değildir; daha iyi işleyen bir Avrupa'dan ibarettir. Dayanışmanın daha fazla olduğu bir Avrupa'dan. Kültürel "kimliklerden" çalmanın, kapılarını ve "limanlarını" kültürlerin çokluğuna, halklar arası adalet, tüm halkların refahına açan, gençlere uluslararası anlaşmaların hükme bağladığı ve kâğıt üzerinde kalmaması gerektiği hak ve görevler ile insana saygı çerçevesinde saygın bir gelecek için somut umut vermesi gereken bir Avrupa'dan.

■

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Philipp Mittnik | Viyana Pedagoji Yüksekokulu

“Nüfusun Mübadele Edilmesi” Kavramının Irkçı Efsanesine Dair

Önde gelen FPÖ parti yöneticileri, örneğin Graz Belediye Başkan Yardımcısı Mario Eustacchio, birkaç gün önce neyle arasına bir mesafe koyması gerektiğini bilemediğini söyledi, çünkü sonuçta o Özdeşlikçilerin tüm taleplerini destekliyordu. Ancak Strache buna rağmen bir tepki göstermeliydi ve o bu tepkisini partisinin Oberösterreich eyalet kongresinde şu sözlerle ortaya koydu: “Biz Özdeşlikçiler Hareketi’yle hiçbir ilişki istemiyoruz.” Birkaç gün sonra da koyduğu bu sınırı anlamsızlaştırdı, çünkü o Özdeşlikçilerin söz varlığının başlıca kavramlarından biri olan “nüfusun mübadele edilmesi” kavramını söz konusu söyleşide dile getirdi ve kullanımını sonrasında da savundu.

Avusturya Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı Heinz-Christian Strache, kendisi milliyetçi sağ bir parti olan Avrupa Özgürlük Partisi’nden (FPÖ) geliyor, 28.04.2019’da “Kronen Zeitung” tarafından kendisi ile yapılan bir söyleşide uluslararası tepkiye yol açtı. O “nüfus mübadelesinin” bir gerçeklik olduğundan söz etmiş ve sonuçta kimse “kendi ülkesinde bir azınlığa dönüşmek istemez” demiştir. Birkaç gün sonra, FPÖ’nün Linz’teki 1 Mayıs kutlamaları esnasında o bu sözlerini Avusturya’nın “alttan alta İslamlaştırılmasıyla” bağlantılı olarak tekrarlamıştır.

FPÖ’nün 2005’te Strache tarafından ele geçirilmesiyle, Alman milliyetçisi ve kılıç dövüşçüsü sağcı üniversite birliklerine üye yöneticilerin parti içindeki payı sürekli artmıştır. Bu, Jörg Haider’in liderliğinden sonra FPÖ’nün bir kez daha radikalleşmesine neden oldu. Sağcı üniversite öğrenci birlikleri ve (Avusturya’da çok küçük olan) Özdeşlikçiler Hareketi, Avusturya Anayasayı Korumaya İstihbarat Dairesi’nin de formüle ettiği gibi, günümüzde Avusturya’daki aşırı sağ elinde bulunduruyor. Zaten uzun zamandır yukarıda belirtilen sağcı üniversite öğrenci birlikleri ile FPÖ arasında personel konusunda ve ideolojik açıdan kesişme noktaları bulunuyor. Özdeşlikçiler Hareketi noktasında ise ideolojik bir kesişme var.

Özdeşlikçilerin ana hedeflerinden biri “büyük nüfus mübadelesini” engellemektir. Avusturya Başbakanı Sebastian Kurz’un talebi üzerine ve Yeni Zelanda’da Christchurch saldırısının ve de bazı FPÖ parti yetkililerinin Özdeşlikçilerle iletişimde oldukları ortaya çıkınca, Nisan 2019’da Başbakan Yardımcısı Strache işte tam da bu grup ile arasına mesafe koymak zorunda kaldı.

Bu kavramla asıl anlatılmak istenen nedir ve o gerçekten de aşırı sağcı ve/ya da Nasyonal Sosyalist dil kullanımına mı dayanıyor? “Nüfusun mübadele edilmesi” kavramı Renaud Camus, Front National’in (2018’den itibaren yeni adı Rassemblement National) ideolojik öncü düşünürü tarafından gerekçelendirildi. “Le grand remplacement” (“Büyük Mübadele”) adlı kitabında Fransa’nın göç nedeniyle özdeşliğini ve kültürünü kaybetmesini (“déculturation”) yermiştir. Bu kitap yeni sağcılar tarafından çok yoğun okunup benimsenmiş ve Özdeşlikçilerin milliyetçi yönelimli ideolojik doğrultusunun ideolojik temelini oluşturmuştur. Nüfusun mübadele edilmesi kavramı her zaman kullanımda değildi, eskiden “halkın yeniden yapılandırılması” uzun yıllar FPÖ temsilcilerinin sözünü ettiği bir kavramdı. FPÖ Nasyonal Sosyalist ideolojiyle açıkça bağlantılı kavramların kullanılmasında genelde bir sorun görmediği izlenimi veriyor. Örneğin FPÖ’nün güncel programında şu tümceyi okumak mümkün: “Avusturyalıların büyük çoğunluğu Alman halk, dil ve kültür topluluğunun bir parçasıdır”. Avusturya bir hükümet partisi tarafından Alman halk topluluğunun bir parçası olarak tanımlanıyor. “Kendi ülkesinde azınlığa düşmemek” biçimindeki başlıca ideoloji özdeş olarak tanımlanabilir, farklı olansa, “halkın yeniden yapılandırılması” kavramının açık seçik Nazi retoriği kapsamına girmesidir. Kavram her ne kadar önceleri mevcut olsa da, o, Nasyonal Sosyalist ulusçuluk siyaseti çerçevesinde üne kavuşmuştur. Bu kavram sözüm ona “Doğuda yaşam alanı” ele geçirmeyi konu alan 1940’lı yılların siyasi söyleminde düzenli olarak kullanılmıştır.

Franz Lafer (1989), Andreas Mölzer (1992), Johann Gudenus (2004), Karl

Schnell (2013) ve Johannes Hübner (2017), hepsi de FPÖ’nün güncel ya da eski üst düzey yöneticileri, “halkın yeniden yapılandırılması”nı bilinçli olarak ırkçı ve yabancı düşmanı bir kavram olarak kullanmışlardır. İçerdiği bariz çağrışım nedeniyle FPÖ bu kavramdan kaçınmaya ve onun yerine şimdi de “Ethnomorphose”den bahsetmeye başlamıştır. Çoğu kez yalnızca sözcük değiştirilmiş, anlam ise aynı kalmıştır.

Ama FPÖ’nün bir kesiminde Nasyonal Sosyalist fikirlere yakınlık görülmele kalmıyor. Heitmeyer tarafından tanımlanan Gruplara Özgü İnsan Düşmanlığı Tasarısı’nın (GMF) başlıca görünüşleri, FPÖ’nün ideolojik doğrultusunun temeli olarak görülebilir. Sosyologlar Zick ve Klein 2014’te ırkçılığın yanı sıra Yahudi ve İslam düşmanlığının öğeleri, sığınmacıların, eşcinsellerin değersizleştirilmesinin, ama aynı zamanda cinsiyetçiliğin GMF’nin niteliğini oluşturan özellikler olarak görülebileceğini belirtmişlerdir.

Yukarıda belirtilen söyleşide Strache „nüfus mübadelesinin” bir gerçeklik olduğunu iddia ediyor. Her siyasi söylemde dikkate alınması gereken olgularla hareket etmek konusu ise burada açıkça ters yönde işliyor. FPÖ’nün kastettiği “nüfus mübadelesi”, Avusturya’nın gelecekte nüfusunda “Müslümanların” çoğunluğu oluşturmaya atıfta bulunuyor. Avusturya Entegrasyon Fonu’nun Avusturya Bilimler Akademisi’yle işbirliği halinde yaptığı bir araştırma, 2046’ya kadar Avusturya’da mezheplerin gelişimini hesaplamıştır. Buna göre göçün düşük olduğu koşullarda Avusturya’da Müslümanların 2046’daki payı %12, gerçekçi bir tahmine göre %14 ve azami beklentilere göre de %21 olacak. En yüksek değere ulaşıldığında dahi, bu, Avusturya nüfusunun yalnızca beşte birine tekabül ederdi ve Strache’nin iddia ettiği gibi (ÖF 2017, 15) “Avusturyalıların” kendi ülkelerinde azınlığı oluşturmayaacağı da açıktır. Avusturya her şeyden önce bir göç alan ülke olduğu olgusunu kabul etmesi gerekir. Ancak FPÖ’lü birçok siyasetçi bunu idrak etmekten uzak. 2018 kışında, BM Göç Anlaşması’ndan çıkılmasına ilişkin bir tartışma yürütüldüğü bir sırada, İçişleri Bakanı Herbert Kickl (FPÖ) “Avusturya bir göç ülkesi değildir” saptamasında bulundu. Buna tepki gösterenler arasında Eğitim Bakanı, eskiden ağırlıklı çalışma alanı göç araştırmaları olan eski bir üniversite profesörü, Heinz Fußmann da (ÖVP) bulunmuş ve şu açıklamayla koalisyon ortağına itiraz etmiştir: “Avusturya elbette bir göç toplumdur. Ampirik olgulara bakıldığında bu gerçeği yadsımak olanaksız”.

Şimdi sorulması gereken soru, Avusturya gelecekte de bir göç alan ülke olmaya devam edecek mi etmeyecek mi? Berlin Brandenburg Bilimler Akademisi ile Leopoldina Ulusal Bilimler Akademisinin yaptığı bir araştırmanın Almanya, Avusturya ve İsviçre için ortaya koyduğu hesaplar, her üç devlette ortalama doğum oranının kadın başına 1,4 çocuk olduğunu saptadı. Nüfus varlığını korumak için ortalama doğum oranının 2,1 çocuk olması gerekiyor. Sağlık sistemi, emeklilik sistemi ve kamusal altyapılar için (bu üç örneği belirtmiş olalım) gerekli diğer yatırımların mali güvencesini sağlamak üzere söz konusu açığın göç olarak kapatılması zorunlu.

Liberal “nüfus mübadelesine” erişim başka bir perspektiften bakıldığında da yanlıştır. İstatistiklere göre 2018’de Avusturya nüfusunun 6.656.000’i göç kökenli değildi. Bu rakam, 10 yıl önceindeki toplam nüfusa göre 128.000 kişi ya da %1,4 daha azdır. Açık ara en büyük göçmen grubu AB ülkelerinden geliyor, özellikle de Almanya, Romanya ve Macaristan’dan ve de AB üyesi olmayan Sırbistan ve Montenegro’dan, bunların hiçbirisi de “Müslüman devletler” değil. Der Standart Gazetesi Yayın Yönetmeni Michael Matzenberger’in 3.5.2019 tarihli sayıda vardığı sonuca göre, “son on yıldaki trend devam ettiğinde bile, yerli nüfusun ‘mübadele edilmesinin’ tamamlanması ve yüzyıllar önce göç etmiş ağırlıklı olarak Alman, Romanyalı ve Sırp ardıl kuşakların Doğu Alpler ve eteklerindeki nüfusu oluşturmaları beş yüz yıl sürerdi”.

Sürekli bir kurban olarak (kendi kendini) sahneleyen ve “iftiradan” ya da “sağ köşeye konulmaktan” yakından o parti, eşitsizlik ideolojisi ile Avusturya toplumunun bölünmesinden aynı biçimde sorumludur. Bu partinin temsilcilerinin söz konusu kavramların anlamını bilmediğini iddia etmek absürt ve inandırıcı olmaktan uzak olarak görülmelidir. Politik açıdan tartışmasız yanlış bir kavram olan “nüfus mübadelesinin” çevrelediği bu konu bütünü, gelecekte toplumun merkezi tarafından da bir sorun olarak algılanmalıdır. Okulda yapılan politik öğretimde öğretmenlerin öğrencileri bilgilendirmek üzere bu konuyu derste işlemesi arzu edilen bir şeydir. Bir taraftan yanlış bilgilerden küçük siyasi akçeler elde edilmesi ve diğer taraftan yıpranmış kavramların ele alınış biçiminde hiçbir siyasi duyarlılık kalmaması Avusturya’nın çıkarına değildir.

OSMAN ÇUTSAY

"Göçmen Ne Yaşar Ne Yaşamaz!"

Kim yaşıyor, kim yazacak ve kim oynayacak?

Muhsin Omurca

Avrupa'nın hegemon ülkesi, artık dünya ölçeğinde etkili "jeoekonomik güç" Federal Almanya'da, göç arka planına sahip geniş bir topluluk var. Göçmen toplumu, diyelim. Bu topluluk içindeki en büyük grubu Türkçe konuşanlar oluşturuyor. Peki bu Türkçeli göçmenler, daha doğrusu kökleri Türkiye'deki Almanyalılar veya "yeni yerliler", çoğunluk toplumuna "entegre" olabiliyor mu?

Olmak istiyor mu?

Ondan çok daha önemlisi ve yaygın kanının tersine, acaba çoğunluk toplumu diyebileceğimiz "tarafın" böyle bir talebi var mı?

Statistisches Bundesamt rakamları, "Bevölkerung mit Migrationshintergrund" tablolarında, 2017 itibarıyla, Almanya'daki nüfusun yüzde 23.6'sının, 19.3 milyon kişiyle, bir göç arka planına sahip olduğunu gösteriyor. Her dört kişiden biri, neredeyse. Bu tablonun, toplumsal yaşamda sonuçsuz kalması elbette mümkün değildir.

Peki, bu tablonun, özellikle Türkçele bağlantılıysa ve Aziz Nesin'in damgasını da taşıyorsa, komiksiz kalması mümkün olabilir mi? Türkçenin içerdiği mizah gücüne bakarsak ve Almanca'yı da güçlü kabare geleneğiyle masaya yatırırsak, hayır.

Bize ve şöyle bakalım: Yaklaşık 60 yıllık bir kitlesel emek göçü ve yerleşikliği sonucunda, neredeyse dördüncü kuşak artık yetişkin nüfus dilimindedir ve bu nüfus dilimindeki Türkçeli toplum, Türkçeden daha çok Almancaya hâkimdir. İyi de, bu insanlar nasıl olur da yerleşik Alman toplumunun kendilerine pek ilgi göstermediğini ve bir cehaleti sürdürmekte kararlı olduğunu fark edemez?

Tam tersine, aşırı duyarlıdır: Artık anadil düzeyinde Almanca konuşukları için, günlük yaşamda ve bütün düzlemlerde, her türlü ayrıntıyı anında fark ederler. Fark ediyorlar zaten. Dananın kuyruğu da burada kopuyor. Trajikomik bir "kopuşma" karşındayız. Sanata henüz gereğince yansıtılamamış bir durum.

Zeynel Korkmaz, PoliTeknik'te de yayımlanan tezlerini, "halkweb.eu" haber sitesinin kendisiyle yaptığı bir mülakatta, gayet usturuplu bir dille yinledi ve içinden çıkılmaz bir hal almaya başlayan göçmen sorununa dikkat çekti. Korkmaz'a göre, Aziz Nesin'in absürd komik denebilecek ünlü oyunu "Yaşar

Ne Yaşar Ne Yaşamaz", yeni boyut ve renkleriyle Avrupa'nın göbeğinde yaşıyor. Bundan kurtuluş da yok. Ama bu açmazın bütün toplum katında algılanabildiğine henüz tanık olmuş değiliz.

ABSÜRD BİR DÜELLO

Bizim için sorun şu: Almanya'daki "yabancılar grubu" veya göç arka planına sahip topluluk içindeki en büyük öbeği Türkiye kökenliler oluşturuyor ve bunların, göçmen üst başlığı altında incelendiğinde, çoğunluk toplumuyla absürd ile komik arasında gelip giden bir ilişkisi var artık. Zeynel Korkmaz, tamamı gerçekten ilginç bir gözlem ve saptamalar dizisinde, şunlara da işaret ediyor:

"Eğitilmiş bir göçmenin çoğunluk toplumunun orta ve üst kademelerine tırmanma hevesi, adeta tüm toplumsal katmanları düelloya davettir. Diğerleri yoksullaşırken ya da yoksullaşma korkusuyla yaşarken göçmenin refaha kavuşması, kendi ülkelerinde deklase edilmelerini ifade edecektir. Göçmen, toplumda yükseldiğinde ise göç veren ülkenin çıkarlarını savunacağından, yaşadığı ülkede ulusal çıkarları tehlikeye atacaktır. Yani, göçmen yükselmekten vazgeçmelidir.

(...)

Bu göçmenlerin eğitimsiz kalmaları ya da cehaletleri topluma uyumu zorlaştıracaktır, uyumsuzluk huzursuzluk doğuracaktır. Elbette göçmenlerden işsizlik, eğitimsizlik ve yoksulluk koşullarını ses çıkarmadan sineye çekmeleri istenecektir. Kriminal olmayacaklardır, sokaklarda başıboş dolaşmayacak, serilerlik yapmayacak ve toplumu rahatsız etmeyeceklerdir. Nazik olacak ve gülümsemeye devam edeceklerdir. Memnuniyetsizlikleri onlara dışı karşı şiddet uygulamayacak, içten çöktüklerinde de sessiz sedasız çökeceklerdir.

Uyum için biraz eğitildiklerinde ise öğrendiklerini yalnızca uyum için değerlendirecek; bunun dışında eğitim almamış gibi davranacak, sosyal ve kültürel etkinliklere katılmak, gezmek, iyi ürünler tüketmek, farklı bir ifadeyle ve genel anlamda kaliteli bir yaşam talep etmek istemeyeceklerdir. Şöyle de söyleyebiliriz: Gözleri açılmayacak, açılma da iştahları kabarmayacaktır. Öyle kalmaları gerekir. Öyleyse 'iyi' bir göçmen, ülkede bulunduğu süre zarfında hiçbir şey talep etmeyen, yaşam kalitesi olmasa da mutluluk mizansenini sahneleyen, huzursuzluğu kimseyi ilgilendirmeyen, varlığı huzursuzluk yaratmayan göçmendir."

TAM AZİZ NESİN'LİK...

Türkçenin ve Türk toplumunun eşine çok sık rastlanmayacak bir direnç kimliğini temsil eden Aziz Nesin, Türkiye içindeki saçmalıklar silsilesinden öyküler, romanlar çıkararak "Tam Aziz Nesinlik" kavramını Türkçeye armağan edebilmiş bir aydındır.

Biz, bu saçmalığın, yeni ve teknolojik renklerini de üstlenerek, Avrupa'nın

hegemon ülkesinde sergilendiğine tanık oluyoruz. Bütün göçmenlerden, daha doğrusu göç arka planına sahip yerleşiklerden söz ediyoruz; sadece Türklerle kısıtlamamak gerekir. Göçmenler ve yeni yerliler, anlaşılan, ne yapsalar yaranamayacaklar. Ağızlarıyla kuş tut-salar bile yaranamayacaklar. Kendilerini korumak istedikçe yeni duvarlara çarpacaklar, bir şeyler yapmaya kalktıklarında ise Cem Özdemir veya Feridun Zaimoğlu gibi kılıflar edinecekler: Uluslararası neoliberal-emperyal düzeyin nimetlerini "cari fazla" olarak garantiye alıp, burada bir demokrasi keşfetmek ve mevcut düzene tapınırken geçmişte denenmiş eşitlikçi-sosyalist projeleri sürekli karalayarak kariyer yapmak... Bu da bir "yol" tabii, ama çıkmaz bir yol. Buradan yeni ve onurlu bir insan ("aydınlanmış insan") türetmek mümkün değil.

Sonuçta Almanya'dayız ve burada yaşayan 20 milyona yakın insandan söz ediyoruz. Bu rengârenk göçmen arka planına sahip insanlar, monolitik bir demografik yapıya sahip olduğu ileri sürülen Almanya'da gerçekten büyüyen bir sorunu temsil ediyor. Çoğunluk toplumunun baskısını üzerinde hisseden "yeni marabaların" tepkilerine, geldikleri ülkenin baskıcı rejimleri destek veriyor. Türkiye özelinde kalalım: Burada kendisini dezavantajlı hisseden insanların despotik, İslamcı ve yer yer faşist kimliğini artık saklamaya bile gerek duymayan bir siyasetçinin militanlarına dönüşme sürecini masaya yatırabiliriz. İslamcı faşizm, Ankara'yı ellerinde tuttuğu sürece, Avrupa'daki 6 milyona yakın Türkiye kökenli insanı da denetleyebileceğine, gerekirse manipüle edebileceğine inanıyor. Avrupa demokrasisinin baskısını üzerinde hisseden Türkiye kökenli genç kuşakların, bu baskıya direnme adına Türk-İslam despotizmine arka çıkması, trajik değil, son derece acılı ve pek arabesk bir komediye dönüşebiliyor.

Oraya geldik: Çemberi daraltarak baktığımızda, 3 milyon Türkçeli insanın Federal Almanya gibi Avrupa kapitalizminin en gelişkin merkezinde yaşadığı günlük travmalar, saçmalığı çok aşan bir tutarsızlıklar bütünü oluşturmayacak mıdır?

Sorun şu: Bu insanlar, her gün, her saat yinelenen mükemmel bir kabarenin aktörleri aslında. Peki, bu absürd komediyi sahneye Almanca olarak çıkaracak ve "kolay çözüm yok, patrona aşık olmak hiç çözüm değil" noktasında seyirciyle paylaşacak genç kuşak tiyatrocularımız, sinemacılarımız, asıl önemli si kabarecilerimiz yok mu?

Kabareci eksikliği çektiğimizi kim ileri sürebilir? Muhsin Omurca, Fatih Çevikkollu, İdil Baydar, Bülent Ceylan, Özcan Coşar... Bunlar ha deyince aklımıza gelen genç kuşak... Belki...

Galiba bu meseleyi kabare masasına yatırmak gerekecek. Böylece hem göçmenler kendilerini ("göçmen ayarları-

nı") yeniden gözden geçirir, hem de çoğunluk toplumunun aydın veya aydın adayları kendilerine tutulan bu aynayla farklı çerçeveler oluşturmaya başlarlar.

KOMİKLİKLERİMİZ, ACILARIMIZ VE SAHNE

Zeynel Korkmaz biraz da bu göreve davet ediyor aslında insanlarımızı: Burası yan gelip yatma, demokrasinin nimetleri diye yutturulan uyuşturucuların keyfini çıkarma yeri değil... Kendimizi anlatmak ve çözüm aramaya talip olmak zorundayız, ancak o zaman azınlık ve çoğunluk toplumları iç içe geçer, asimilasyon korkusu gibi bir tuzağı rahatça aşar ve daha eşitlikçi bir toplum yolunda adımlar atılmasını sağlarlar.

Siyasallaşmış veya siyasallaştırılan komedi, özellikle de kabare geleneği, insanların bilgilenme süreci ve birikimiyle yakından ilintili bir dal. İzleyicide birikmiş bilgiyi harmanlayarak, sorgulayarak ve altüst ederek, bazen ağır darbelerle döverek, her durumda eleştirerek, hatta "fırçalayarak" yeni düşünme ve bilgilenme yolları açabilen bir alan bu. Buradan başlanabilir.

Yeterince genç insanımız var. Türkiye dünyalarla ilgili Avrupa'da ve Almanya'da bu çağdışı bilgisizliğe, cehalete, milliyetçiliğe, költürcülüğe, dincilik tuzaklarına düşmeyen, eşitlikçi yeni aydınlarımız, kabarecilerimiz, sinemacılarımız, tiyatrocularımız bir son verebilir. Bunu güldürerek ve düşündürerek yapabilirler.

Çoğunluk toplumunun barm teline basmadan bu işlerin olacağını söyleyen yok. Ortalık biraz karışacak. Ama çoğunluk toplumunun bütün dil ve kültür kodlarına egemen genç kuşaktan söz ediyoruz. Kökleri Türkiye veya diğer "az gelişmiş ülkelerde" olan insanlardan... Bunlar nerede gaz vereceğini ve nerede frene basacağını biliyor artık.

Aşağılık kompleksiyle ("mağdur") büyüklük kompleksinin ("efendi") birbirlerini tetiklediğini bilen, bu tür bayağılıklardan, özellikle de "mağduriyet avından" nefret eden, birlikte eşitlikçi bir yaşam kurabileceğini düşünen müdahalecilerin, özellikle gösteri sanatlarında yeni görevlerle karşı karşıya olduğunu söylemiş olalım. Bu tablodan bambaşka düşler ve pratikler çıkabilir.

PoliTeknik, burada yeni kapılar açılmasını sağlayabilir. ■

Özcan Coşar commons.wikimedia.org

Camila Antero

Çeviri: PoliTeknik

İnsan Hakları Programı Yüksek Lisans Öğrencisi - Paraíba Eyalet Üniversitesi / Brezilya

İnsan Hakları Eğitimi İnsanlara Dayanışmayı Öğretir

2018'in güz döneminde, Brezilya'da Ulusal İnsan Hakları Bakanlığı'na göre 200'ün üzerinde dini hoşgörüsüzlük olayı yaşandı. Bu, insan hakları ihlali ihbarına yönelik resmi telefon hattına yapılan aramaların sayısıydı.

Çoğu bildirim, Candomblé ve Umbanda gibi Afro-Brezilya dinlerine karşı gösterilen dini hoşgörüsüzlüğe ilişkindi, ancak Hristiyanlık dinine ve diğer başka dinlere karşı da hoşgörüsüzlük bildirimleri bulunuyor. Muhtemelen yaşanan hoşgörüsüzlük vakası sayısı bunun çok daha üzerinde, çünkü bu vakaların raporlanmasında yüksek düzeyde alt bildirimler yer alıyor.

Brezilya küresel düzeyde, muazzam kültürel çeşitliliğe sahip, kendine özgü, farklı kökenlerden gelen insanların yaşadığı, farklı gelenek ve dinlerin yaşandığı bir ülke olarak biliniyor. Böyle olsa bile, kültürler arası sosyalleşme, ihbarların söylendiği gibi, her zaman barışçıl ve ahenkli olmuyor. Bu dini hoşgörüsüzlük vakaları fiziksel saldırı, ibadethanelere hasar verme, sözlü saldırı, kutsal figürleri tahrip etme, cinayet ve kundaklama saldırılarını içeriyor.

Buna ek olarak, bazı kamu politikaları kendi dinini yayma girişiminden fayda gördüğünden ve kültürel azınlıkların haklarını inkâr ettiğinden Brezilya devletinin laikliği tehlikeye atılıyor. Brezilya 120 yıldır laik bir devlet ve fe-

deral anayasa ülkedeki mevcut farklı ibadethaneleri, dinleri ve inançları koruma altına alıyor. Brezilya devletinin laikliği, tüm Brezilya yurttaşları için bir hak ve ödev olmalı.

Brezilya devletinin laiklik ilkesi, dinlerin ülkede hegemonik bir kültür tesis etmek üzere devletle ihtilaf yaşamasına müsaade etmemeli, bunun yerine, farklı kültürlerin insanlar arasında barışçıl bir sosyalizasyonu teşvik etmek için sağduyu oluşturmak üzere onun ulusal siyasi yaşamın bir parçası olması gerekir. Devletin topluma kültürler arası saygıyı öğretmesi bir görevdir.

İnsan hakları eğitimi büyük öneme sahiptir ve bu şekilde, kamu politikalarının oluşturulmasında kesinlikle bir zorunluluktur. İnsan hakları eğitimi, farklılıklara ve kültürel kimliklere saygı duymayı öğretme becerisine sahip bir araç işlevi görebilir.

Brezilya örneğinde, ırkçılıkla derinden lekelenmiş bir geçmişe sahibiz. Tarihsel ırkçılık dini hoşgörüsüzlük verilerine yansıyor, çünkü raporlanan vakaların çoğu Afro-Brezilya dinlerine karşı gösterilen hoşgörüsüzlüklerden oluşuyor. Bu türden hoşgörüsüzlüğün, kaçırılan Afrikalı insanların ve Amerika yerlilerinin kültürlerini yok etmeye

çalışan dini sömürgeciliğin bir ürünü olduğunu gözlemliyoruz. Bu amacı güden sömürgecilik, bu kültürlerin "şeytani" olduğunu ve insanlık için tek kurtuluş yolunun kendi inançları olduğunu söyleyen kara bir propaganda üretti. Bu türden bir söylem Brezilya'da halen popüler, fakat çatışma ve hoşgörüsüzlüğe teşvik eden, demokrasi ve toplumsal barışı tehdit eden bir nefret söylemi bu.

Candomblé tapınağı Ilê Obá Ogunté'den Kutsal Ağaç (Iroco) kundaklama saldırısıyla yakıldı. Recife, Pernambuco, Brezilya, 2018.

Brezilya'nın bugünkü siyasi durumunda dini hoşgörüsüzlük sorunu gündemde yer alan bir konu. Siyasi temsilde, kurumlar (federal hükümetler ve ulusal hükümet, kongre ve diğerleri) ırkçılıkla ve kültürel hoşgörüsüzlükle mücadele etmeye odaklı insan hakları eğitimini kaldırmak için önerilerde bulunuyorlar. Ulusun laikliğini ve sayısız insan hakkını riske atan, (kültürel) "çoğunluğun" "azınlıklara" karşı yürüyüşünü ilerletmek isteyen bir proje konusu. Brezilyalıların zaaflarından faydalanan bu anti-demokratik proje çeşitli kültürlerle karşı nefret propagandasında ısrar ediyor.

Bu sırada, farklı kültürlerden olan, geleneksel toplulukların parçası olan, genç, işçi ya da toplumsal hareketlerde yer alan bizler; bizler egemen sınıflara bu geriletici fırsatları vermek istemiyoruz, çünkü bizim bir belleğimiz var ve bugün sahip olabildiğimiz haklar için bizden önce mücadele edenleri tanıyoruz.

Biz, daha ziyade destekleyici çok kültürlü bir ulus inşa etme projesini izliyoruz. Okullarda, sokaklarda, kırdan, ormanda, kentte, topluluklarda, fabrikalarda, cezaevlerinde, ibadethanelerde, köylerde, üniversitelerde insanların kültürel haklarının bütünlüğünü desteklemeye çalışıyoruz. Brezilya'daki kültürel hoşgörüsüzlüğe karşı mücadele etmek için yurttaşlar arasında gerçek bir diyalog ortamı ve ilkeler dizisi geliştirmeliyiz.

İnsan hakları eğitiminin, dinler, insanlar ve kültürler arası saygıyı öğretmek bu ulusal dayanışma projesine katkıda bulunma potansiyeli taşıyan önemli bir araç olduğuna inanıyoruz. Dolayısıyla, insan hakları eğitiminin öncelikle kültürel çeşitliliği, insanlar arası dayanışmayı, farklı kültürel kimliklere saygı duymayı ve insanlar arasında sağlıklı sosyalizasyonu öğretmek olduğunu aklımızda tutuyoruz.

■

Kitaplar arasında...

Rechtspopulisten im Parlament
Polemik, Agitation und Propaganda der AfD
Christoph Butterwegge
Gudrun Hentges
Gerd Wiegel

Die haben gedacht, wir waren das
MigrantInnen über rechten Terror und Rassismus
Kemal Bozay
Bahar Aslan
Orhan Mangitay
Funda Özfiat

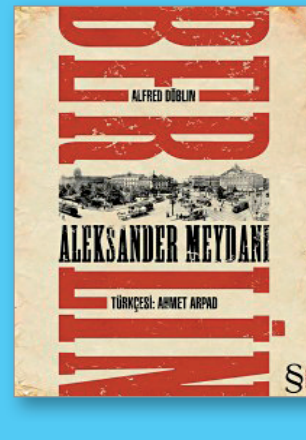
Hartz IV und die Folgen
Auf dem Weg in eine andere Republik?
Christoph Butterwegge

Handbuch Kritische Pädagogik
Eine Einführung in die Erziehungs- und Bildungswissenschaft
Armin Bernhard
Lutz Rothermel
Manuel Rühle (Hrsg.)

Yaşadığımı İtiraf Ediyorum
Pablo Neruda
Türkçesi:
Ahmet Arpad

Berlin Aleksander Meydanı
Alfred Döblin
Türkçesi:
Ahmet Arpad

Dr. Benjamin Bunk | Erfurt Üniversitesi

Genel Gelişmenin Zorlu İnşası

BM'in Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Evrensel bir İnsan Hakkı Olarak Eğitim Hakkının Genişletilmesi ve de Güçlendirilmesi

Bir Yorum

Geleceğe dönük 17 küresel hedef ya da Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SDG'ler), 25 Eylül 2015'te BM üyesi 193 ülke tarafından Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde kararlaştırılan 2030 Gündemi'nin1 çekirdeğini oluşturuyor. Dolayısıyla orada geleceğe ilişkin salt iddialı hedefler tasarlanmadı, aynı zamanda normlar belirlendi ve bir evrensellik oluşturuldu. Ancak bu, ne söz konusu normların şimdi artık tüm dünyada paylaşıldığını, yerel ölçekte mantıklı ve her yerde önemli olduğunu, ne de bu normların içerdiği, bizim ortak ve kalıcı gelişim sürecimizin evrenselliğinin herkesçe kabul edildiğini ifade eder. Buna rağmen söz konusu olan şey, (geniş anlamıyla) bu normların artan kurumsallaşması için yükümlük almayı kabul ederek uygulanması için tüm devletlerin en azından biçimsel olarak üzerinde anlaştığı bir gelecek vizyonunun (asgari) mutabakatıdır. Bu noktada 17 SDG, sözcüğün gerçek anlamıyla BM'in 2030'a kadarki gündem çerçevesi olduğu anlamına geliyor. Onlar belirli bir tarzda dünya genelindeki bir gelişim sürecini çerçevesiyor ve yapılandırıyor. Bu gelişim süreci, bize gelecekte daha fazla adalet sağlamak umuduyla, hedeflerini aynı biçimde mekânsal ("Küresel") ve de zamansal ("Gelecek") boyutlara yönelterek, sürdürülebilir olmayı amaçlıyor.

Bu gazete ile (PoliTeknik) yakından bağlantılı olan "İnsan Haklarının Genişletilmesi" girişimi bağlamında, son olarak böylesi bir inisiyatifin sözü edilen BM sürecinin bir parçası olarak kendini nasıl görebileceği – ya da göremeyeceği tartışıldı2. Farklı bir ifadeyle, eğitime ilişkin yaygın anlayışın genişletilmesini telkin eden dünyanın dört bir tarafındaki eğitim politikalarına dönük eleştirel perspektiflerin, BM sistemi içerisinde ya da dışında nasıl birleştirileceği söz konusu. Bu temelde, ben burada bir gelişim sürecinin stratejik desteklenmesi olarak SDG'leri tanıtmak istiyorum.

Başta SDG'ler birçok hedef aracılığıyla sürdürülebilir (Sustainable) bir kalkınma (Development) yolunu sürdürmeye devam ediyor, öyle ki bu yol 2000 yılında belirlenen Milenyum Kalkınma Hedefleri (MDGs) ile Birleşmiş Milletler'in üst bir stratejisine dönüşmüş ve bu stratejiye diğer tüm önlemler ve kurumlar tabi olmuştur3. SDG'lerin belirleyici özelliği, 'salt' hedef formüle etmeleri, ancak uygulanmaları için (doğru) yolu nispeten açık bırakmalarıdır. Bu şekilde, yolun kendisini sor-

gulamadan, mümkünse herkesin katıldığı kalıcı, süreklilik arz eden bir sürecin varlığı güvence altına alınmak isteniyor. Bu "herkes" ise farklı anlaşıyor.

Bu yılki High-Level Political Forum'da (HLPF)4 "Empowering people and ensuring inclusiveness and equality" konusu çerçevesinde ayrıca SDG 4 tartışılacak5. SDG 4 "tüm insanlar için kapsayıcı, fırsat eşitliğine dayalı ve üstün kaliteli eğitim ve de yaşam boyu öğrenim olanaklarını güvence altına al-

nacak, hem de her bir devletin (gönüllülük bazında) hazırladığı raporlarda, hedeflerin uygulamada erişilen ölçülebilir derecesi aktarılacak. Tekrar: SDG 4 hedefine nasıl ulaşılacağı – diğer tüm SDG hedeflerinde olduğu gibi – bu noktada salt biçimsel olarak belirleniyor. Ayrıca bu High-Level Political Forum'un hazırlığı esnasında tüm siyasi düzlemlerde, nitekim sivil toplumla da, bununla bağlantılı eleştirel tartışmaları küresel düzlemde bir araya getirmek amacıyla, tartışmalar yürütüldü7.

SDG 4 HEDEFİNE NASIL ULAŞILACAĞI – DİĞER TÜM SDG HEDEFLERİNDE OLDUĞU GİBİ – BU NOKTADA SALT BİÇİMSEL OLARAK BELİRLENİYOR.

mayı" öngörüyor. Bu norm, diğer 16 SDG'ye analog olarak, yedi alt hedefte ve uygulamaya yönelik üç tedbirde somutlaştırıldı6. Forumda hem bu normun değişik siyasi eylem düzlemlerinde ve farklı eylem alanlarında kurumsallaşmasındaki başarı durumu ele alı-

MDG'lerden ayrı olarak, SDG'leriyle birlikte 2030 Gündemi'nin övülen yönü, dünyanın tüm devletlerine aynı biçimde seslenmesi ve bu anlamda onları, kuzey yarımküredeki de dahil, geliştirmekte olan birer ülke ilan etmesi ve devletleri sürdürülebilir küresel

bir kalkınma yolunda görmesidir8. Buna karşın başlıca eleştiri noktası 2030 Gündemi'nin aslında çelişkili hedefler içeriyor olmasıdır. Bu çelişki, sistematik açıdan her bir hedefin kendi içerisinde9, ama özellikle de hedefler arasındaki ana düşüncede var. Bu çelişkili durum örneğin bir tarafta "kapsayıcı, eşit ve yüksek kaliteli eğitimi" uygulamak ile (SDG 4) "iklim değişikliği ve etkileriyle mücadele amacıyla hemen önlem" alınması (SDG 13), diğer tarafta "kalıcı, geniş etkili ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi" (SDG 8) hayata geçirmek gibi paralel taleplerde açıklık kazanıyor – zira kapitalist, tüketim odaklı yaşam tarzımızın ilk iki hedefi engelleyen, diğer bir ifadeyle onların arkasındaki sorunlara yol açan bir neden olduğu sorgulanmıyor. Nitekim son nokta, BM sadece hedefler belirlemekle yetinmediğinde, aksine bu hedeflere nasıl ulaşılacağına ilişkin önermelerde bulunduğu ve bu yönde tutarlı bir siyaseti kabul ettirmeye çalıştığı zaman oluşan çatışmaya işaret ediyor. Bunun ötesinde kuzey yarımkürede pek konu edilmemekle birlikte, ama güney yarımkürede her yönden varlığını hissettiren şey, belirlenen hedeflerin tek taraflı kültürel benzeşmeyi ve hatta devam eden sömürgeleştirmeyi içerdiğine yönelik eleştiridir. Kanımca bu iki eleştiri gerçekte daha çok 2030 Gündemi'nin asıl gücünü gösteriyor: SDG'lerin hayata geçirilmesi çok farklı heterojen ya da özgül gerçeklikleri de, ağırlığı ve uygulama biçimlerini geniş ölçüde yerel kararlara bırakarak, ortak bir süreçte bir araya getirmeye olanak sağlıyor – dünyanın kalkınmasını her daim belirleyen reel politik güç dengeleri karşısında bu yerel kararlar için, tüm bulanıklığa, ikircikliğe ya da bezginliğe rağmen, hiç yoktan iyi demek gerekiyor.

Bu stratejiyi anlamak için birkaç adım geriye gidilmeli. 1970'li, 80'li ve 90'lı yıllarda BM, küresel kalkınmanın doğru yolu üzerine yürütülen ve sert geçen kalkınma politikalarına dair tartışmalarla doluydu. Biraz abartılı olarak bu tartışmaların çekirdeğini, kültürel ve sosyal eşitsizlik koşullarında birilerinin olumlu kalkınmasının diğerlerinin iyi gelişmesini engellediğine ilişkin saptaması oluşturuyordu – ve bu günümüzde de geçerli olmaya devam ediyor10. Ancak geçen yüzyılda sömürge olarak bağımsızlığını ilan eden devletlerin sayısı arttıkça, nitekim bu sayede BM Genel Kurulu'nda oy çoğunluğu güney yarımküredeki devletlere kaymıştır, BM bünyesinde genel kurulun önemi azaldı ve hatta BM bloke oldu, çünkü reel politik güç dengeleri aynı biçimde kayma-

dı (şu an BM'nin kendisinin ya da Paris İklim Anlaşması gibi uluslararası sözleşmelerin yoğun bir şekilde sorgulanmasında görüldüğü gibi). BM'in 2030 Gündemi'nin yardımıyla ortak hedefler üzerinde anlaşma ve resmi kriterlerle ortak bir süreci kalıcılaştırma stratejisinin nedeni budur. İkilemden bir çıkış yolu olarak düşünülüyor bu – her ne kadar bu adımla kuzey güney çatışması kesinlikle çözülmemiş ve mevcut güç dengeleri çeşitli biçimlerde devam ediyor olsa da¹¹.

2030 Gündemi ve de BM'e yöneltilen tüm eleştirilere rağmen, 17 SDG kap-

pinin ifadesi ve umududur. Dolayısıyla SDG'nin normatif gündemi ile, ölçülebilir kriterler belirlenmesi ve herşeyden önce bir evrensellik oluşturma girişimiyle dünyanın bugüne kadarki gelişiminin daha iyi bir yöne kaydırılacağına – ya da en azından bu şekilde daha kötü şeyler olmasının engelleneceğine – inanılıp inanılmadığı sorusu öncelik kazanıyor. Ama bunun dışında asıl soru, herkesin katıldığı ortak bir süreci ayakta tutmak ve desteklemek için gösterilecek çabaların esas hedefi oluşturup oluşturmadığıdır. Çünkü bu düşünce genel kabul görmüyor ve güç dengelerini ve mevcut eşitsizlikleri kendi

de tutarlılığı ısrarla isteyen bir güçlendirme midir? Öte yandan bu açıdan bakıldığında BM'in kendisi sivil toplumsal bir organizasyon olarak reel politik güç dengelerinin bir temsilcisi değil, daha çok ütöpik bir dünya topluluğu kategorisine dahildir. 2030 Gündemi'nin varlığı ya da bir İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin bulunması ve onun ortak payda olan ve şaşılabilecek bir şekilde herkesçe bilinen bir çerçeve yapılandırarak kadar canlı olabilmesi, en başta BM'in bir kazanımıdır. Nitekim Eğitim Haklarının Genişletilmesi Projesi'ni bir platform olarak mümkün kılan ve – bu gazetede konuyla ilgili yayınlanan

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

samlı, küresel bir istişare sürecinin bir sonucudur ve dolayısıyla da sürdürülebilir bir kalkınma için evrensel bir gündemdir. Ulusal çıkarlara yönelik bir siyasetin dünya genelinde revaçta olduğuna ve herşeyden önce daha üst değerler yerine kendi çıkarlarını hedefleyen kuzey yarımkürede tikel yönelimlerin, insan hakları, kapsayıcılık ya da sürdürülebilirlik gibi eşitlikçi değerler karşısında yeni bir meşruiyet kazanmalarına bakıldığında, bu önemli bir başarıdır. SDG'lerin bu hedef ve değerlerini küresel düzlemde kararlaştırmak yalnızca ilk adımdır ve onların biçimlendirilmesi için verilen siyasi ve ideolojik tartışki henüz yeni başladı. Onların yerelde, halk arasında, ama ayrıca siyasi karar vericilerde kabul görmesi ve de tutarlılık ve tesir gücü kazanması ve hatta başka çıkarların astı olduğu üst yönelim çerçevelerine dönüşmeleri, bir sonraki, geleceğe dönük adımdır.

Eşit olmayan ve heterojen dünyamızda çelişkiler devam edecek. Gelişim örgütlenme denemeleri zorunlu olarak mevcut adaletsizlikleri ve güç dengelerini yeniden üretir – özellikle de söz konusu gelişim üzerindeki etki sınırlı ve kırılabilir olduğunda. BM mevcut bir dünya topluluğunun organı ve SDG'ler de onun yürütme erki değil. BM'in kendisi ancak sınırlı bir güç kullanabilir ve işbirliğine gereksinim duyar. BM bir üto-

avantajları için kullanmaya çalışan tikel, bir diğer ifadeyle ulusal yönelimli siyaset tarafından artan oranda sorgulanıyor.

Bu soruyu Eğitim Haklarının Genişletilmesi Projesi de kendisine yöneltmeli. „Genişleme! Hangi ölçüde SDG stratejik yolunun (belki de tüm BM sisteminin) reddedilmesi anlamında radikal bir eleştiri ya da 2030 Gündemi'nin kal-

çok çeşitli makalelerinde gösterdiği gibi – birçok partner ile küresel ölçekte görüşülmesini sağlayan da en başta bu olgudur. Eğitim hakkının genişletilmesi ancak paylaştığımız, dayanak aldığımız ve onun aracılığıyla kendi aramızda (eleştirel tarzda) anlaşabildiğimiz ve dolayısıyla da – umarız – bir evrensellik yaratabileceğimiz bir nesnenin olduğu yerde mümkündür. Dolayısıyla böylesi bir girişim daima eğitim hakkının

BM'İN KENDİSİ ANCAK SINIRLI BİR GÜÇ KULLANABİLİR VE İŞBİRLİĞİNE GEREKSİNİM DUYAR. BM BİR ÜTÖPİNİN İFADESİ VE UMUDUDUR.

kınma sürecinin bir parçası olarak kavranabilir? Bu küresel düzlemde, bu gazetede (PoliTeknik kastediliyor, redaksiyonun notu) yayınlanan ulusal yönelimli yazılara analojik olarak, girilen eğitim politikası 'yolu' eleştirilmeli midir (nasıl sorusu)? Yoksa Eğitim Haklarının Genişletilmesi fikri en azından uluslararası düzlemde, ilkin eğitim hakkıyla ilgili başka bir anlayışa sahip, çok çeşitli ve farklı sesleri bir araya getirerek, evrensellik düşüncesini güçlendirmeyi hedeflemiyor mu? Bu, ayrıca güney yarımkürede artan yerel uygunluğu ve herşeyden önce kuzey yarımküre-

güçlendirilmesi ve böylelikle de 2030 Gündemi'nin ve SDG 4'ün bir parçasıdır. Bu yine de onun, Eğitim Haklarının Genişletilmesi Projesi'nin tek çerçeve ve odak noktası olduğu anlamına gelmez, aksine, kendiliğinden ve kendine özgü iç dinamiğiyle, bağımsız bir süreç olarak görülmesi gerektiğini ifade eder. SDG'ler bu özgürlüğe olanak tanıyor – BM de farklılıklar noktasındaki bu bağımsızlığın bilincinde.

¹ İyi bir genel izlenim edinmek için, Marten, Jens/Obenland, Wolfgang: Die Agenda 2030. Globale Zukunftsziele für nachhaltige Entwicklung. Bonn/Osnabrück, 2017 [https://neu.globalpolicy.org/sites/default/files/Agenda_2030_online.pdf; 13.04.2019].

² Bu tartışmanın arka planında, proje temsilcilerinin BM temsilcileriyle yakında New York'ta gerçekleştirecekleri görüşme ya-tıyor.

³ SDG'lerin devasa büyüklükteki BM'in faaliyetlerine ve onun ayrılmış kurumlarını (dar anlamıyla) içeriden yönetmeye yö-neldiklerine ilişkin görünüm burada ele alınıyor.

⁴ Bkz.: <https://sustainabledevelopment.un.org/hlpf/2019>; 13.04.2019.

⁵ 2000 yılından çok önce branza özgü hedefleri kararlaştırmak üzere tekrarlanarak gerçekleştirilen ve aslında High-Level Sum-mits ve Conferences geleneğine işaret eden bir uygulamaya. Mil-lennium Development Goals ile bunlar birleştirilmiştir.

⁶ Buna rağmen her SDG içerisinde uygulamanın gerektirdiği ön-lemeler var, örneğin: 4.c 2030'a kadar ayrıca uluslararası işbir-liğine dayanarak öğretmen eğitimi alanında gelişmekte olan ülkelerde ve özellikle de en az gelişmiş ülkelerde ve gelişmek-te olan küçük ada devletlerde nitelikli öğretmen arzını olabil-diğince arttırmak.

⁷ BM'in ne yazık ki tüm insanların (bilhassa kendi ülkelerinde-ki azınlıklara müdahale eden hükümetlerin bulunduğu yerler-deki insanların) temsil edildiği bir devletler topluluğu olmadı-ğı sorunsalını burada ele alamıyorum. BM'in kuruluş aşamasın-da, kendisinin de bu durumun farkında olduğuna işaret etmek-le yetinelim (bkz: Birleşmiş Milletler Antlaşması). Buna göre si-vil toplumsal danışma ve katılım için farklı mekanizmalar bulu-nuyor – ancak Dünya Sosyal Forumu fenomeni bu mekanizma-ların yetersizliğine işaret ediyor. BM aynı zamanda, örneğin bir „Responsibility to Protect“ ile ulusal devletlerin bağımsızlığı ilke-sini bertaraf etmek için uluslararası bağlayıcılığa sahip kural-lar belirlemeye çalışıyor (örneğin devletler kendi halklarına kar-şı yoğun müdahalelerde bulunduğunda).

⁸ „Güney yarımküre“ kavramı ile küresel sistemde mağdur edi-len toplumsal, siyasal ve ekonomik bir pozisyon anlaşılmakta-dır. „Gelişmekte olan ülke“ gibi kavramlarla, „gelişim“ hiyerar-şize etmeye dayalı ve sözü edilen ülkelerin izlemesi gereken bir-tasarım olarak ifade ediliyor. „Güney yarımküre“ ve „kuzey yarımküre“ kavram çifti ile küresel bağlamda siyasal, ekonomik ve kültürel pozisyonların adlandırılmasına çalışılmaktadır. Aşıl-ması gereken bir ayrım. Güney ve Kuzey kısmen coğrafi anlam-da kullanılmakta.

⁹ Örneğin SDG 4.7'nin „2030'a kadar öğrenen herkesin sürdü-rülebilir kalkınmayı desteklemek amacıyla gerekli bilgi ve va-sıflandırmayı edinmelerini sağlaması ve buna ayrıca sürdürü-lebilir kalkınma ve sürdürülebilir yaşam tarzları için eğitim, in-san hakları, cinsiyet eşitliği, barış ve şiddet kullanmama kültü-rü, dünya vatandaşlığı ve kültürel çeşitliliğe değer verilmesi ve kültürün sürdürülebilir kalkınmaya katkısı yoluyla ulaşılması“ isteniyor. Bu hedefler arasında her ne kadar bir bağlantı olsa da, öğrenim kuramı perspektifinden ve de Alman eğitim siste-mi açısından farklı düzlemlerde yerleştirilmiştir.

¹⁰ Sözde toplumda olumlu ekonomik kalkınmaya yapılan atfı dahi artan eşitsizliği ve devam eden dışlamayı gizleyemez. So-nuçları neden olanları değil, aksine en başta „diğerlerini“ etki-leyen iklim değişikliği bunu en az aynı dramatik biçimde göz-ler önüne seriyor. Aynı biçimde finansal nedenlere dayalı uygun sağ-lama olanakları – ve dolayısıyla da birilerinin insafına kal-ma duygusu – eşitsiz dağılmış durumda.

¹¹ Derinleştirmek için ayrıca: Lessenich, Stefan (2016): Neben uns die Sintflut. Die Externalisierungsgesellschaft und ihr Pre-is. München: Hanser Berlin.

CELİL DENKTAŞ

Demokrasi: Yararlı maymuncuk

Demokrasinin sınıflar çatışmasıyla içiçe olduğu belki ilk siyasal kuramcılarının aklına hiç gelmedi. Çünkü onlar ileride kurulacak cumhuriyetlerin temelini oluşturacak saf bir eşit söz söyleme hakkını tanımlama çabasındaydılar. Bu, vatandaşları yalın bir biçimde siyasi katılıma teşvik kaygısı içeriyordu. Son derece anlaşılır bir durum. Tarım alanlarının merkezinde oluşmaya başlayan kentlerin taşınmaz sahibi sakinlerinin tıpkı üretimdeki hakları ve yetkileri gibi, kent yaşamındaki düzenlemelerde, idarede de çıkarlarını öne sürme, bunların diğerlerinininkilerle birlikte asgari ölçülerde hayata geçmesini sağlama.

Demokrasinin hem siyasal içerikli bir sözcük, hem de ideolojik bir örtü olarak öne çıkması burjuva devrimlerinin özgün karakteridir. Ama özgürlük, eşitlik, söz söyleme hakkı ilkçağlarda geliştirilen kent yönetimindeki katılımcı ilkenin evrilmiş halinden başka bir şey de değildir aslında. Bir sınıf farklılıkları sıfırlanması talebi hiç değil. Kaba olarak, pasta da payı olduğu vurgusu ve buna karşılık da hisse hakkı. “Büyük” diye tanımlanan Fransız Devrimi’nin geniş halk yığınlarına, emekçilere ne getiremediği tarihsel olarak ortada. Ancak buna karşın burada, demokrasinin oldukça vurucu bir cazibe yarattığını kabul etmek gerekir. Emekçi yığınlarının nezdinde burjuvaziye kalıcı bir karar mercii olma onağı yaratmıştı demokrasi. Sınıf atlayarak yaşam kalitenizi egemen sınıfın düzeyine yaklaştırabilirsiniz. En azından tüm yaşamınızı tam gün çalışmaya vakfederek elde avuçta hiçbir somut birikim görememe mutsuzluğundan uzaklaştırır sizi.

Çok açık; yirminci yüzyılın büyükçe bir bölümünde demokrasi, sosyalist bir talep olarak da yükseltildi. Bilimsel sosyalizmin kurucularının sosyalizmi hiçbir tartışmaya yer vermeyecek bir biçimde proleteryanın diktatörlüğü olarak ilan etmelerine rağmen. Demokrasi talebi ve diktatörlük savunusu, ne kadar da aykırı! Oysa aynı yüzyılın son çeyreğinde, kapitalist ülkelerde ve üçüncü dünyada sosyalizmin zaferi için canını ortaya koyanlar en birinci talep olarak demokrasiyi öne sürdüler. Demokrasiyle sınıfların varlığı arasında bağ kurmakta zorlananlar açısından huzursuzluk kaynağı bir durum.

Peki demokratik taleplerle eşit yaşam koşullarını öne süren ancak buna karşın üretim araçlarının kamusal bir zeminde görülmesine pek de sıcak bakmayan kafa yapısına ne demeli? Ta ilkçağlardan, köle emeğinin toplumun temel ekonomik dinamini oluşturduğu zamanlardan bu yana yönetme ve söz söyleme hakkını yalnızca mülk sahiplerinin tekelinde görme zorunluluğu diktatörlüğün tam da kendisi değil de nedir? Bu açıdan demokrasi ne denli diktatörlüğe karşıt bir özgürlük alanı gibi sunulmuş da olsa, gerçekte egemenlerin kendi aralarında ki eşitliği tanımlamaktan öteye gidemiyor. Dolayısıyla da proleterya diktatörlüğü de, emeğin siyasi iktidarının dürüstçe tanımlanmasından başka bir anlam taşıyor.

Solon, Lidya Kralı Krezus karşısında

Solon antik demokrasinin kurucuları arasında yer alıyor. M.Ö. 6. Yüzyıl’da Atina’da yaşanan toplumsal krizi aşmak için hazırladığı yasalarla tarihe geçmiştir. Bu yasalarla, aristokratlara borçlarını ödeyemeyen Atinalı yurttaşların köle haline gelmesi engellendi, köle olanlar serbest bırakıldı ve dış ülkelere satılanlar da geri getirildi. Toplum gelir düzeyine göre sınıflara ayrıldı. Soylulara egemenlik hakları tanıyan yasalara göre ancak seçkinler ve varlıklılar yönetime seçilebiliyordu.

Özellikle 2. Büyük Savaş’ının ardından emperyalist kutup tarafından dozu giderek artırılan yoğunlukta tüm dünyaya pompalanmaya başlanan antikomünist dalga, soğuk savaşın askeri gücünü de arkasına almasıyla mülkiyetin temeli olarak demokrasiyi kendisine bayrak yapmayı seçti. Oysa tuhaf bir çelişki, Savaş sonrasında sosyalist yolu benimseyen pek çok ülkenin kendisine, “Demokratik Cumhuriyet” demeyi seçmesi ve bunun kapitalist dünya tarafından yadırganmamış olmasıydı. Elbette, herkesin yönetime katılma hakkını öngören sosyalist düşüncenin siyasi iktidarı ele almasıyla bu düşüncüyü hayata geçirmesi beklenir. Son yüzyıl içerisinde proletaryanın kendi düzenini kurma deneyimleri her ne denli düz bir diktatörlük, otoriter rejim, insan haklarının çiğnenmesi vb. şekilde karalanmaya çalışılmış olsa da, sosyalizmin belirli düzeylerde uygulanabildiği hemen hemen her ülkede yurttaşların ortalama yaşam kalitesinin hızla yukarıya çekilebilmiş olduğu ortadadır. Demokrasi, bu ülkelere yalnızca adını vermekle kalmamış, yalnızca sosyalizmin iktidarında kendisine gerçek bir uygulama alanı yaratabileceğini de göstermiştir.

1990 sonrasında ilan edilen “yeni dünya düzeni”nde demokrasi daha güçlü bir ölçüt olarak ortaya çıkar. Ancak bu kez, “Doğu Bloku” baskısından sıyrılan Batı kapitalizmi kendi demokrasi ölçütünü daha da sınırsız bir biçimde uygulatma alanı bulur. Buna karşın kendi içerisinde empoze ettiği sınırsız özgürlükler ki bu, sermayenin özgürlük alanlarıyla belirlenmektedir, haklar tartışmasını yani, “dímos”un ne denli, “krátos”la birleşebildiğini tartışmalı hale getiriyor.

1990 öncesi Doğu Bloku, emperyalizmin cüretini bir denge unsuru olarak sınırlarken kapitalizmin içerisinde kendi mülkiyet özgürlüğünü pek de sorgula-

madan yaşamını sürdürmekte olan Batılı avam bu yeniden düzenlemeyle birlikte bir anda dünyanın bütünüyle rakipsiz bir sermaye ağının içerisine düşüğünü fark ederek silkinip, Amerikan rüyasından uyanıyor. Demokrasinin, “elde olmayanlar”ın ortaya çıktığı andan itibaren anlam olarak daha da görünür olmaya başladığını kabul etmek gerekir. İnsanın üretimine ortak olduğu zenginliklerden pay alma hakkına sahip olduğunu anlaması belki de onun haklarının başkaları tarafından korunması durumundan daha uyarıcıdır. Kısaca 1990’ı, kapitalizmin Pirus’u saymak hiç de abartı sayılmamalı.

Günümüzde, sınırlı da olsa mülkiyetin doyurmasını değil, “eşit hak kullanımı”nı önemseyen kitleler açısından artık, “üretim araçları üzerinde siyaset” üzerinden söz sahibi olunması, bu araçların yükselttiği refah düzeyinden ne kadar pay alınacağı pazarlığının önüne geçiyor. Bir diğer deyişle, siyasal erkin kontrolü zenginliğin dağılımındaki eşitsizlikleri gölgede bırakıyor. Artık, “dímos”un mülkiyetini geliştirme hakkı talebi değil, zenginliği kontrol ve idare eden siyasi erkin sürekli kontrolünü ele alma gereği netleşiyor.

Seçimlerle biçimsel olarak benimsenilmeye çalışılan dolaylı/temsili demokrasi modeliyse artık tek kutuplu -yeni- dünya çeperlerinde yer alan çevre-kapitalist ülkelerde olmazsa olmaz baskısıyla ve kredi musluklarının açılma, kapanma tehditleri altında, seçilenler aslında egemen sınıfın diktatörlüğü adına seçilmiş olsalar da, en demokratik model olarak meşruiyet kazanıyorlar.

Bir de, yeni dünya düzeninin ülke içerisindeki sınıfsal çatışmaların karşısına çıkardığı önemli bir sapmaya da değinilmesinde yarar var ki, Doğu Bloku’nun çözülüşü ardından kapitalizmin potasına sokulan ve bireysel özgürlükler te-

melinde yükseltilen bu yönelim, demokratikleşme kılıfı altında oldukça belirleyici bir engel işlevi üstleniyor. Bunu tek bir bütün altında toplayarak inanış, ulusal kimlik, cinsel kimlik ya da tercih alanları olarak büyük ölçüde sınıf mücadelesine eklemlenen talepler şeklinde saptamak mümkün.

Kapitalizmin kendi doğasından kaynaklanan bu sorunları yine aynı sistem içerisinde ama emekçi sınıfın siyasi mücadelesi içerisine monte ederek çözümlere yöneltmesi demokratik bir siyasi çözümsüzlüğün hiç kuşkusuz en becerikli yapılandırılmış biçimi olarak ortaya çıkar. İktidar değişimi mücadelesini detaylara boğar, kapitalizmin doğasından üremekte olan sorunların çözümünü kapitalizmin toptan ortadan kaldırılması anlamına gelen sosyalist devrim sonrasına bırakılmasını bir sapma olarak göstererek, bu sorunların kapitalizmin içerisinde çözümüne öncelik verilmesinin hiç de karşı devrimci bir duruş olmadığını emeği sömürülmekte olanlara dayatır. İşin tuhafı, sosyalist devrime inanan kimi yapıların aynı zamanda buna da inanmalarıdır. Ki aslında burjuvazinin demokratik kazanımlar olarak öne sürdüğü bu durum, sınıflar arası çelişkilerin yalnızca temsili boyuta indirgenerek emekçiler açısından bir türlü aşılamıyor olması, halkın en geniş katılımını esas alacak olan siyasi devrimi gölgeleyen önemli bir engeldir de.

Dimokratía (δημοκρατία), köle emeğinin sosyo ekonomik yapının temel dayanağı olduğu ilkçağlarda, mülk sahiplerinin kendiliğinden egemenliğini doğal bir eşitlik ilkesine, ama egemenler arasındaki eşitliğe bağladığı zamanlarda pek yüksek tutuluyordu elbette. Çünkü toplum dinamisinin hem ekonomik hem de siyasal anlamda sınıf sömürüsüne dayanmakta olduğu gerçeği henüz keşfedilmemişti. Feodalizmin egemenliği ele geçirdiği dönemde ve burjuvazinin sınıfsal iktidar ortaklığından tam egemenliğe yükseldiği dönemde mülk sahiplerinin bu lüksü devam etti. Ta ki, sömürünün olduğu her toplumda iki uzlaşamaz sınıfın varlığı artık yadsınmaz bir şekilde ortaya konulana, bir diğer deyişle, insanın insanı ister mülkiyet anlaşmazlığı, ister demokrasi adına sömürmeye devam etmesini engelleyecek tek yolun sınıfların insanlık tarihinden silinmesi olduğu anlaşılan kadar.

Dímos (δῆμος) adına harekete geçerek, krátos (κράτος) kullanımını sonsuza değin eline alıp, archí (ἀρχή) yerine ekonomik sömürüyü tümüyle ortadan kaldırmış ve halkın eşit katılımcı onayıyla iktidarı ele almış olan siyasi örgütlenmenin önderliği gerçek demokrasiyi hayata geçirecektir. Böylelikle de artık asırlardır halkın artı değerine el koyma alışkanlığı edinmiş, varlığını buna bağlamış olan mülk sahibi sınıflar da ellerindeki bu “yararlı maymuncuk”tan sonsuza kadar mahrum kalmış olarak, çürüyen dış / dökülen et / bir daha geri dönmek üzere yıkılıp gideceklerdir.

Prof. Dr. Hacı Halil Uslucan
Türkiye Göç ve Uyum Araştırmaları Merkezi Vakfı Bilim Direktörü

Yetenekli Göçmenler: Gerçekten de Varlar mı?

Göç Geçmişine Sahip Öğrencilerin Yeteneklerinin Neden Anlaşılmadığına Dair

Şu ana dek göç geçmişine sahip öğrencilerin eğitim-öğretime katılımını, eğitimdeki başarı ve meslek kariyerlerini ele alan araştırmalar onların neden başarısız olduklarına odaklanıyor ve potansiyellerini pek de göz önünde bulundurmuyor. Sosyal pedagojik zeminde ilerleyen, “yoksul ve mağdur göçmenlere” yardım etmek isteyen şefkatli bir tutum baskın durumda. Ancak bu grubun muhtemelen sıradışı yeteneklere, bilgi ve becerilere sahip oldukları düşüncesi, pedagojik inanç sistemini bazen zorlayan bir düşüncedir.

Burada hangi potansiyeller söz konusudur? Bunlar ilk olarak bilişsel olmayan (özyeterlilik, motivasyon ve azim, ailesel koşullar, destek sunan sosyal çevre vb. gibi psikolojik direngenlik ve başarı etmenleri) ve de bilişsel (ortalamanın üzerinde bir entelektüel yetenek, ikidillilik vs.) şeklinde ayırt edilebilir. Günlük pedagojik yaşamda bu potansiyeller çok ender fark edilebiliyor ya da değerli sistemati olarak anlaşılmıyor; dolayısıyla da bilimsel söylemlerin pek de nesnesi olamıyorlar. Türk kökenli bir çocuğun Almancanın yanı sıra anadilini de iyi konuşması ve böylece belirgin olarak genişletilmiş dilsel bir sözlüğe sahip olması neredeyse hiç değer görmüyor.

Örneğin göç kökenli çocukların yüksek yetenekli programlarındaki payı hem Anglosakson ülkelerde hem de Almanya’da çok uzun bir süre yüzde 4 ile 9 arasında seyretmiştir; bununla birlikte tüm kültür ve bağlamlarda yüksek yetenekliliğe rastlandığına (Stamm 2007) ve aynı zamanda göç geçmişi bulunan çocukların toplam nüfus içindeki payının – yaklaşık %30 ile %40 arasında - çok daha yüksek olduğunu gösteren ezici bir ampirik kesinlik olduğuna dair bir görüş birliği mevcut. Öyleyse bunun anlamı, adil bir yer tahsisi durumunda destek programlarına katılım paylarının aynı düzeyde, yani üçte biri oranında olması gerekirdi. Belirli etnik grupların ortalamanın altında seyreden temsil payları ABD’nde yapılan araştırmalarda defalarca ele alındı (Callahan, 2005; Neumeister ve diğerleri. 2007); Almanca araştırmalarda şu ana kadar Margit Stamm (2009) bu soruya yoğun olarak eğilmiştir, ancak araştırmalarında geniş ölçüde İsviçre’ye yoğunlaşmıştır.

Burada kabataslak tekrarlanacak ve yazarın daha kapsamlı bir yayınının konusu olan, potansiyellerin değerini anlamamak durumunun nedenleri aşağıdaki görünümelerde görülmektedir:

1. Beceri ve yeteneklerin kültürel-toplumsal tasarımı
2. Test tanılarındaki çarpıtmalar
3. Öğretmen algısındaki çarpıtmalar
4. Göçmenlerin özkavrayışındaki çarpıtmalar

Biraz daha isabetli olarak, bu neyi ifade diyor?

1. Psikik kaynaklara ve de beceri ve yeteneklere dair tasarımlar kültürden bağımsız değildir, aksine açık olmayan kültürel çarpıtmalara bağlıdır: Bu nedenle onlar göç geçmişine sahip öğrencilerin çoğu kez ortalamanın altında seyreden temsil paylarına yol açmaktadır, çünkü kültüre özgü becerileri/yetenekleri pek az dikkate alınıyor ya da değer görüyor (Tan, 2008). Neyin oldukça iyi ve neyin yetenekli olduğuna dair tasarımlar, özgül toplumsal tasarımlara tabidir; onların içinde özellikle egemen (orta ve üst katmandan) grupların idealleri yansısını bulur. Ancak Almanya’daki göçmenler, herşeyden önce de Türkiye’den gelenler, geniş ölçüde alt katmandan, bir diğer ifadeyle başka muhitlerden müteşekkil oluyor. Öyle ki, örneğin saz çalan birinin sıradışı yeteneği, keman ya da piyano çalan bir kişinin sıradışı becerileri kadar fark edilmiyor, çünkü bu enstrüman Almanya’da pek tanınmış değil ve belirli bir gösterinin ortalama düzeyde, iyi ya da olağanüstü iyi olup olmadığını biz değerlendiremeyiz ya da bir jüri değerlendiremez.

2. Henüz kullanımdaki yetenek ve zeka testlerinin yapılandırılması ve standartlaştırılmasında, bir diğer ifadeyle standart değerlerin saptanmasında kültürel çeşitlilik şimdiye dek çok az dikkate alınmıştır (Barkan ve Bernal, 1991). Bunun dışında dile bağlı, bir diğer ifadeyle dil ağırlıklı bilgi ve zeka testleri, kişi ya da öğrencinin Almanca bilgisi düşük olduğunda ve ayrıca direktifleri tam anlamadığında, sonuçları çoğu kez çarpıtıyor. Zeka testlerinde saptanmak istenen bilgi içeriklerinin göçmenler için günlük yaşamda aynı öneme sahip olmadıklarını, başka bir deyişle yerliler için geçerli olan aynı günlük özel yaşam bağlamlarından çıkmadıklarını, dolayısıyla da her zaman uygun olmadıklarını dikkate almak gerekir.

3. Eğitimciler yaşam stillerinde, değerler noktasındaki tutumları ve dünya görüşlerinde yerli (orta sınıf) öğrenciler ile çoğu kez kültürel benzerlikler sergiliyor, örneğin anadillerinde çok yaratıcı bir dil kullanan, ama salt basit bir Almanca konuşan göç geçmişine sahip çocuklara kıyasla onların potansiyellerini daha iyi görüyor, kavlıyor ve destekliyorlar. Ancak göç geçmişine sahip çocukların anadillerinde, bir diğer ifadeyle ilk dillerinde seçkinleşmiş dil kullanıp kullanmadıkları sorusu neredeyse hiç yöneltilmiyor ya da incelenmiyor.

4. Göçmenler bazı hallerde toplumun kendilerine bakış tarzını ve sosyal değerlendirmelerini öyle içselleştirmiş ki, bu durum öz farkındalıklarının bir bileşenine dönüşmüş ve kendilerinin özel beceri ve yetenekleri olmadığına inanmaya ya da bunları özel değilmiş gibi algılamaya başlamışlardır. Bihassa belirli bileşimlerde ebeveynler de çocuklarının zihinsel potansiyellerini, sembolik sermayenin toplumun kabul ettiği ve hemen değiştirilebilir biçimlerine sıkıştırıyorlar: Örneğin göç geçmişine sahip ebeveynler çocuklarının estetik, dışavurumcu, şiirsel yeteneklerini anlamaya, başka bir deyişle desteklemeye ve geliştirmeye (aslında birkaç kuşak önce Almanya’da olduğu gibi) pek hazır değiller, nedeni de bunların göç veren ülkelerde prestijinin düşük olması ve söz konusu mesleklerle Almanya’da toplumsal yükselme olanaklarını ebeveynlerin yeterince bilmesidir; eğitim ve öğretim coğrafyasında çok becerikli/yetenekli çocuklar için halihazırda yürüyen destek programları hakkında gerekli deneyime sahip değiller. Çocuğun bir mühendis ya da doktor olması isteniyor, yazar ya da müzisyen değil, çünkü belirtilen ilk meslekler sosyal yükseliş vad ediyor, sanatçı kariyerleri ise beraberinde ciddi ekonomik güvensizlik getiriyor, ve nitekim – anlaşılabileceği üzere – göç geçmişi bulunan aileler için göçün başlıca nedenini, yani ekonomik açıdan daha iyi bir yaşamı sorguluyor.

İkinci kuşak ebeveynlerin büyük bir çoğunluğunun ne Almanya’daki eğitim ve öğretim ne de okul sistemini yeterince bilmedikleri ve bu nedenle, burada yetişen ikinci kuşağın, Alman yaşatlarından farklı olarak, ebeveynlerin katılımıyla okul kariyerlerinin düzenlenmesine, bir diğer ifadeyle onların kılavuzluk yapmasına güvenemeyeceği, yani ailenin üniversiteye devam etme geleneğinden pek de yararlanamayacağı dikkate alındığında, o zaman geriye bakılarak şu tahminde bulunulabilir: Eğitimde başarılı olan göçmenler “kendilerini konumlandırmak” konusunda üstün becerilere sahiptir. Demek ki onlar okul kariyerlerini küçük yaştan itibaren kendileri yönetebilecek ve okuldaki otoriteler ve resmi merciler karşısında bu kariyeri gerektiği gibi savunacak konumdaydılar, ki bu oldukça güçlü psikik kaynaklar ve dayanıklılıklar için bir gösterge oluşturur. Bu salt geçen yüzyılın 80’li yıllarındaki ikinci kuşak için değil, aksine günümüzde yükseköğrenim gören öğrenciler için de geçerli gibi görünüyor (bkz. Lang, Pott ve Schneider, 2016).

Gelecekte bu güçlü bilişsel ve psikik kaynakların pedagojik çalışmalarda ve araştırmalarda çok daha yoğun bir şekilde göz önünde bulundurulması ve göç geçmişine sahip çocukların yönlendirilmesinde öz eleştirel olarak muhtemelen fark edilemeyen potansiyellerin bulunup bulunmadığına dikkat etmek gündemdedir (ayrıntılar için bkz. Uslucan, 2015).

Kaynak

- Barkan, J. H. & Bernal, E. M. (1991) Gifted education for bilingual and limited English proficient students. *Gifted Child Quarterly*, 35, 144-147.
- Callahan, C. M. (2005). Identifying gifted students from under-represented populations. *Theory into Practice*, 44 (2), 98-104.
- Lang, C., Pott, A. & Schneider, J. (2016). Unwahrscheinlich erfolgreich: Sozialer Aufstieg in der Einwanderungsgesellschaft (IMIS-Beiträge 49/2016), Osnabrück: IMIS.
- Neumeister, K. L. S., Adams, C. M., Pierce, R. L., Cassidy, J. C., & Dixon, F. A. (2007). Fourth grade teachers perceptions of giftedness: Implications for identifying and serving diverse students. *Journal for the Education of the Gifted*, 30, 479-499.
- Stamm, M. (2007). Begabtenförderung und soziale Herkunft. *Zeitschrift für Soziologie der Erziehung und Sozialisation*, 27, 227 – 242.
- Stamm, M. (2009). *Begabte Minoritäten*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Tan, D. (2008). Migration als Chance. In: M. Adelman (Hrsg.), *Zukunft braucht Begabung – Begabung braucht Zukunft*. 30 Jahre Deutsche Gesellschaft für das hochbegabte Kind (DGHK), S. 243–260. Münster: LIT.
- Uslucan, H.- H. (2015). Kulturelle und Curriculare Barrieren der Potenzialentfaltung von Zuwanderern. In S. Keuchel & V. Kelb (Hg.), *Diversität in der Kulturellen Bildung* (S. 59- 73). Bielefeld: transcript.

Çeviri: PoliTeknik

Claus Hermeler

Konut Kıtlığı - Toplum ve Siyaset için bir Sorun mu (değil mi)?

Bir konuta sahip olmak, başının üzerinde bir çatı, çalışan bir kalorifer ve özel alanın dört bir duvar arasında korunaklı olması daima bir meta olmuştur, ancak son yıllarda konut sorunu giderek şiddetleniyor gibi. Almanya'da kiralar - özellikle de büyük şehirlerde - son yıllarda neredeyse dizginsiz bir şekilde yükseldi. Kanun koyucu bu gelişmeyi gördü ve görüldüğü kadarıyla onu bile isteye kabul ediyor. Söz konusu gelişmeyi engeller nitelikte olduğu iddia edilen Çocuk İmar Parası ya da Kira Fiyat Kontrolü gibi önlemler işe yaramıyor. ZIA'nın (Merkezi Emlak Kurulu) güncel ilkbahar bilirkişi raporunda şu yer alıyor: "Bilhassa federal hükümetin konut alanındaki atılımları çerçevesinde aldığı önlemler, fiyat artışının devam etmesinde etki edecek gibi görünmüyor. Çocuk İmar Parası gibi destek programları daha fazla konuta yol açmayacak, aksine fiyatlar üzerindeki baskıyı daha da arttıracığa benziyor [...]" (ZIA 2019, S. 73). Bazı politika ve ekonomi temsilcilerinin konut kıtlığını, arzulanı müstakil evi artık sorunsuz finanse edecek durumda olmayan orta sınıfın bir sıkıntısı olarak gösteren yorumları da Almanya'daki gerçek konut sorununu açıklamıyor. Konut kıtlığından söz edildiğinde, o, düşük gelir sektöründeki, sosyal yardım alan, yoksulluk koşullarındaki ve evsiz insanların bir sorunu olarak dile getirilmelidir. Konut kıtlığından söz edildiğinde gerçekten acı veren noktaya bakılmak zorunda.

Almanya'da konut pazarındaki gelişmenin ağır sonuçları evsizlerin sayısındaki artış ve yoksulluk koşullarında yaşayan yurttaşlar için yükün ağırlaşmasıdır. BAG Konut Yardımı Derneği'nin bir tahminine göre 2016'da 860.000 olan evsizlerin sayısı 2018 yılı sonunda 1,2 milyona çıktı. Artan evsiz sayısının yanı sıra, sosyal yardımlardan geçinen kişilerin artan kiralar nedeniyle yoğun baskı altında olduklarını gözlemlemek mümkün. Nitekim geçen yıl sosyal yardımlar kapsamında örneğin 16,4 milyar Euro düzeyindeki kiranın yalnızca yaklaşık 15,9 milyarı karşılandı. Tersten bakıldığında bu, Hartz IV'ten geçinen insanların toplamının, aslında yiyecek ve günlük gereksinimler için öngörülen standart yardımlardan 540 milyon Euro'yu kira için ödemeleri anlamına geliyor.

Mantıksal bir sonuç olduğu için, büyük şehirlerdeki konut piyasasının kâr amaçlı şirketlere bırakıldığından ve konut piyasasındaki fiyat ve kira vurguncululuğunu sınırlandırmak için siyaset ve yönetim ciddiye alınacak hiçbir çaba göstermediğinden, aslında bu gelişmeye pek şaşırılmamak gerekir. Peki yeterince bilinen bu durum, kendini resmi olarak insan haklarını ve insan onuru-

nu sayma ve koruma yükümlülüğü üstlenmiş bir toplum için ne anlam taşıyor.

Mevcut durumda federal hükümet, yıllardan beri sosyal devletin zayıflatılmasının, işçilerin ve sosyal yardım alanların haklarından yoksun bırakılmasının ve pazarın kuralılaşdırılmasının bir sonucu olarak, nüfusun büyük bir kısmının adeta yasadışı ilan edilmesini bile isteye kabul ediyor. Evsiz olmak insan ve yurttaşlık haklarından dışlanmak demektir. O, Almanya gibi zengin bir ülkede bedensel ve psikik dokunulmazlığa yönelen akla gelebilecek en berbat tehdittir. Ancak Almanya'da evsiz olan kişiler belediyelerden neredeyse hiç destek görmüyor. Onlar birer suçlu gibi gösteriliyor, türlü yöntemlerle kent merkezlerinden uzaklaştırılıyor ve toplumun kenarına, son kertede de hayatta kalmanın kıyısına itiliyor. Evsizler için yapılan çalışmalar birçok yerde gönüllü aşevi kurulma-

Artan özelleştirmenin, kamu mülkiyetindeki konutların satışının ve azalan sosyal konutların, konut piyasasında yaşanan kıtlığın başlıca nedeni olduğunu özellikle büyük kentlerde açıkça gözlemlemek mümkün. Devlet ancak konut mülkiyetini kamuya devretmeye ve böylece kâr odaklı ev sahiplerinin etkisini kırmaya başladığında bu gelişmeye karşı koyabilir. Bu amaç için elbette bütçede yeni bir öncelik belirlemek gerekir.

Şu an Berlin'de, 3.000'den fazla daireye sahip özel konut yapı şirketlerinin, 15. madde uyarınca kamulaştırılmasını hedefleyen bir referandum başvurusuna devam ediliyor. Bu talebe karşı gösterilen tepkiler geniş ölçüde kavranabilir ve öngörülebilirdi, yapılmak istenen çok pahalı, hukuka aykırı ve gerçekçi değildi - referandum başvurusuna karşı yöneltilen eleştirilerin büyük bir bölümünü aşağı yukarı bu şekilde özetle-

ARTAN EVSİZLİK VE YOKSULLUK NEDENİYLE ARTAN YÜK DEMOKRASİ İÇİN AYRICA EN AĞIR TEHDİTLERİ OLUŞTURUR.

sı ve insan onuruna uygun bir konaklamadan uzak geçici barınaklar şeklinde gerçekleşiyor. Böylece sefalet, aslında büyük olmakla birlikte, en azından çok göze batmıyor ve bu pahalı önlemlerin çevresinden dolanmayı sağlıyor. Birçok belediyede, evsizler karşısında sıcak bir siyaset izlenmesi durumunda bunun sözümlü ona bir "çekim etkisi" yaratacağından korkuluyor, insanı hor görmek açısından ötesine zor geçilir bir hesap.

Ama evsiz ve yoksul insanların insan haklarını savunmak için çalışmak, gider-çıkar-hesabına girmeden bunu önkoşulsuz yapmayı ve salt paternalist bir nezaket tarzında değil, aksine mali durumda hissedilebilir bir düzelmeyi beraberinde getirecek düzeyde bir irade ortaya koymayı ifade eder.

Aslında şimdiye kadarki (verilmeyen) kararların ve yapılmayan siyasetlerin temel insan haklarının altını oyduğu ve göz ardı ettiği çıkarsamasını yapmak gerekir. Artan evsizlik ve yoksulluk nedeniyle artan yük demokrasi için ayrıca en ağır tehditleri oluşturur. Onlar neoliberalizmin yatırıma elverişli bir bölge olma mantığını insan haklarının korunmasına yeğleyen ve gerekli yatırımları yapmaktan kaçınan siyasetin bir sonucudur. Ama aslında yoksulluk üzerine toplum içinde devam eden geniş tartışmada evsizlerin sorunlarından pek söz edilmiyor, nedenlere ise zaten hiç girilmiyor.

mek mümkün. Ama aynı zamanda, otoban, havalimanı ya da tren güzergahı ya da kömür ocakları söz konusu olduğunda, doğal olarak devletin müstakil ev ve daire sahiplerinin mallarını kamulaştırması, bile isteye ve daima kabul ediliyor. Böylesi ancak alaycı bir uygulama olarak görülebilir ve eylemlerini artık uzun zamandır yurttaşlarının gereksinimlerine göre değil, aksine ilkin ekonomik büyümeyi ve yatırıma elverişliliği bölge olmayı güvence altına almayı isteyen neoliberal kriterlere göre şekillendiren bir konut politikasını ve sosyal politikayı ifade eder.

Özel şirketlerin ekonomik çıkarlarını körü körüne izlemek, aynı anda yıllardır artan gelir ve varlık eşitsizliğini kabul etmek ve kararlı bir dağılım yapmaktan kaçmak yerine ancak köklü bir siyaset değişikliği çözüm getirebilir. Büyük, özel sektöre bağlı konut yapı şirketlerinin özelleştirilmesinin, konut kıtlığını kalıcı olarak aşmak için bir araç olup olamayacağı sorusuna gelince: Bence evet. Barınma, şu anda Almanya'da birçok insan için tehlikeye girdiğini gördüğüm ve gerekli önlemlerle korunması gereken bir insan hakkıdır. Bu istekle ilgili bir konu değil, aksine bir zorunluluktur.

Prof. Dr. Claus Melter | Bielefeld Meslek Yüksekokulu

Çeviri: PoliTeknik

Windhuk ve Songea Sonrası Eğitim ve Öğretim Auschwitz ve Hadamar Sonrası Eğitim ve Öğretim Lampedusa ve NSU Sonrası Eğitim ve Öğretim

İrkçilik Dileta Fernandes Sequeira'nın (2015) düşünceleri temelinde sıralı bir travma olarak kavranabilir. Şiddete son verildiğinde, güvenli ortamlar yaratıldığında travmalarla doğru bir şekilde uğraşılabilir. "Travmaya neden olan kişi ile travmayı yaşayanın onu psişik bir mezara attığı ve hiçbir şey olmamış gibi devam edebildiği biliniyor. Travma yaşayan uğradığı kayıp için yas tutamıyor ve travma yaşatan işlediği suç kabul etmiyor, çünkü inkâr edilen bir suç yas tutmaya ve işlenen suçun kabul edilmesine yaramaz. (...) Bunun anlamı da gerçek bir iyileşme olmadığıdır, ve yara, geleceğin üzerine çökmek üzere içeride iltihap tutmaya devam eder (Ngugi wa Thiong'o 2015)".

Sömürgeciliğin, Nasyonal Sosyalizm'in ve günümüz ırkçılığının yarattığı travmalar iyileşemiyor, çünkü ırkçılığın şiddeti devam ediyor.

Theodor W. Adorno "Auschwitz'in ardından Eğitim" başlıklı anlamalı, eğitim-bilimsel metninde, eğitime yöneltilecek ilk talebin Auschwitz'in bir daha asla tekrarlanmaması olduğunu yazmıştır. Auschwitz, toplama kamplarında yapılan sistematik cinayetler, Nasyonal Sosyalistler tarafından uygulanan imha politikası ve Avrupa Yahudilerine yapılan soykırım ile ve de Sinti ve Romanların, eşcinsellerin, "asosyal" olarak sınıflandırılan kişilerin ve diğerlerinin takibe alınması ve katledilmesiyle eş anlamlı kullanılan bir addır. Nasyonal Sosyalist "Alman İmparatorluğu'nda" takibe alınan ve katledilen, kısmen insan oldukları reddedilen bir grup da "hasta", "engelli", "yaşamsal güçleri zayıf" olarak görülen insanlardı. "Hasta" ve "engellilerin" öldürüldüğü katliam merkezlerinden biri Hadamar'dır. Hadamar ve Auschwitz'te yapılanlar kısmen sömürgecilik döneminin ideolojilerine ve eylem modellerine dayanıyor: "ırk ve halk" ideolojisi, imha planları, üstünlük ideolojileri ve tanımlanmış gruplar için farklı yasalar. Auschwitz sonrası bir eğitim bu nedenle Almanlar tarafından günümüz Namibya'sında Herero ve Namalara (1904-1907) ve günümüz Tanzanya'sında Maji Majilere (1905-1907) karşı yapılan soykırımları da dikkate alması yararlı olacaktır. Windhuk ve Songea sonrası bir eğitime ve öğretime ihtiyaç var.

1945'ten sonra da eşitsizlik ideolojilerine, hukuksal ve sosyal eşitsizliğe, racial profiling uygulamaları ve insanların engellenmesine devam ediliyor. Şiddetin devam ettiğini, "Avrupa Kalesi" ideolojisinin ve uygulamasının eş anlamlısı olarak kullanılan Lampedusa adında görmek mümkün, herşeyden önce Afrika kökenli insanların Av-

rupai tarzda ölüme terk edilmesi uygulamasının adıdır bu. İrkçi cinayetlerin takibe alınmaması şeklindeki uygulama NSU adıyla açıklık kazanıyor. İrkçi saldırganlar takibe alınmazken, aksine yalnızca "göç kökenli" kişiler şüpheli görülürken, "beyaz" ve "Alman" olarak sınıflandırılan kişilere şüpheli olmama ve takibe alınmama ayrıcalığı tanınması kurumsal ırkçılıktır.

Şimdi Windhuk ve Songea sonrası bir eğitim ve öğretim, Auschwitz ve Hadamar sonrası bir eğitim ve öğretim, Lampedusa ve NSU sonrası bir eğitim ve öğretim nasıl bir arada düşünülebilir ve hayata geçirilebilir?

AYRICALIKLI KILMAYA VE AYRIMCILIK YAPMAYA, HAKLARDAN MAHRUM BIRAKMAYA, SÜRGÜN ETMEYE VE CİNAYETLERE KİM HANGİ ÖLÇÜDE KATILDI?

- İlkin her bir dönemi, egemenlik, şiddet ve direniş uygulamalarını, "bizsiz bize dair birşey yapılamaz!" mantığıyla özellikle de takip edilenlerin metinlerini ve bakış açılarını daha yakından tanımak, okumak, araştırmak gündemdedir.
- Ardından söz konusu dönemle yüzleşmekten hangi dersler ve eylem fikirleri çıkarılacağı sorusu ele alınmalıdır.
- Böylece farklı egemenlik, şiddet ve direniş uygulamaları ortak yön, süreklilik ve ayırım noktaları açısından incelenebilir.
- Tarih ve şimdiki zaman paylaşılan tarih olduğundan (shared history_hers-tory), tarih(ler)e ayrı ayrı eğilmek de ortak etkileşim ilişkileri gibi konu edilme-

için, stratejiler, yöntem ve ittifaklar somutlaştırılmalı ve taleplerde tanımlanmalı ve hayata geçirilmelidir:

Sömürgecilikten kurtulmayı hedefleyen talepler, ayrıca günümüz Namibya'sında Herero ve Namalara ve günümüz Tanzanya'sında Maji Majilere yapılan soykırım gerçeğinin Alman hükümeti tarafından kabul edilmesini içerir. Bu talepler tazminat ve özrü, çalınan topraklarda reformu/kamulaştırma, çalınan kemiklerin ve kafataslarının ve de sanat eserlerinin iadesini, Almanya egemenliğindeki eski sömürge-lerden gelen insanlara (sömürgeleştirilenler ve onların_bizlerin yeni kuşak-

ları tarafından istenmesi durumunda) Alman vatandaşlığı verilmesini, insanların yurtdışı edilerek geçmişte sömürgeleştirilen ülkelere gönderilmemesini, adil ekonomik ilişkileri, sömürge pedagojisinin ve sömürge imgelerinin analizini kapsar.

Nazizm'den arındırmayı hedefleyen talepler ayrıca Nasyonal Sosyalizm'deki oluşma nedenlerine, faaliyet olanaklarına, eylem pratiklerine ve direnişlere eğilmeyi içerir. Ayrıcalıklı kılmaya ve ayrımcılık yapmaya, haklardan mahrum bırakmaya, sürgün etmeye ve cinayetlere kim hangi ölçüde katıldı? Hangi suç ortakları vardı ve nasıl direniş gösterildi? Nasyonal Sosyalist Halk için Sosyal Yardımlaşma Kurumu (NSV) ile

dan durumun, eylemlerin ve katılımcıların belgelenmesini ve mevcutlarının saptanmasını sağlayan ayrımcılığa/ırkçılığa karşı bağımsız danışma birimlerinin kurulmasını içerir. Daha sonra ayrımcılık yapanlar açıklama yapmak, mağdur kişinin istekte bulunması durumunda onunla görüşmeye katılmak zorunda. Ve olay incelendikten sonra yaptırım uygulanabilir. Okul kitaplarının, öğretim materyallerinin ve kamuoyunda yürütülen söylemlerin ırkçılık eleştirisi tarzında incelenmesi zorunludur. ....

Milliyetçilik noktasında incelenmesi gereken şey, ülke içerisinde belirli ulusal grupların tercih mi yoksa mağdur mu edildiğidir. Alman vatandaşı olmayan insanların resmi ya da/ve gayri resmi olarak daha mı az haklara sahip? Farklı oturum izinleriyle ilgili eşit olmayan haklar nasıl ele alınıyor? Salt milliyetçi ya da AB odaklı sömürüye dayanan adil bir ekonomi nasıl olurdu? Milliyetçi ayrımcılığın sınırı tüm insanların aynı hakları ve aynı onuru olmalıdır. Bu ön haklar somutlaştırılmalı ve savunulmalı.

g) Ve bu eğitim çalışması için gerekli öğretmenleri ve hizmet içi eğitimcileri kimin eğiteceği sorusu da gündemdedir. Okullarda, yüksekokul, üniversite ve eğitim kurumlarında ve de projelerde güncel olarak kim eğitim veriyor ve öğretmenler arasında da, baskın toplumun salt "beyaz" üyelerinin baskın gelmesi değil, toplumun çeşitliliğini yansıtmaması nasıl başarılabilir? Eğitimciler nasıl eğitiliyor ve yetiştiriliyor ve onlar kendini nasıl eğitiyor ve yetiştiriyor? Kimin bilgisi ve hangi bilgi aktarılıyor?

MİLLİYETÇİLİK NOKTASINDA İNCELENMESİ GEREKEN ŞEY, ÜLKE İÇERİSİNDE BELİRLİ ULUSAL GRUPLARIN TERCİH Mİ YOKSA MAĞDUR MU EDİLDİĞİDİR.

lidir. Yahudiler Nasyonal Sosyalizm'de Yahudi olmayan suçlulardan ve seçkinlerden farklı deneyimler yapmışlardır. Suçluların yakınları ve baskın toplum karşısında başka egemenlik ilişkileri içerisinde olup saldırıya uğrayan ve direnen gruplar için aynısı geçerlidir.

e) Bu nedenle 1) konuları ele alacak ortamlar, 2) ayrımcılık, engellilik, ırkçılık deneyimine sahip kişiler için güvenli ortamlar ve 3) baskın toplum üyeleri için ortamlar yaratılmasına ihtiyaç var.

f) İrkçılığı (kurumsal, interaktif, gidimli, yapısal ve özneleştirme düzleminde) sonlandırmak ya da azaltmak

yüzleşmek de bir zorunluluk, 17 milyon üye sayısıyla sosyal çalışmaların en büyük kitle organizasyonu ve örgütsel birimidir o ve baskın toplum içerisinde Nasyonal Sosyalizm'in kabul görmesinin tesisinde ana yapı taşlarından birisi olmuştur. Zorunlu olan bir başka şey de "hasta" ve "engelli" cinayetlerinin mantık ve sorumluluklarını ve de günümüzde "öjenik" mantıklarla uğraşmanın adını koymaktır.

İrkçılık eleştirisi içerikli talepler ayrıca ayrımcılığa uğrayan kişilere eşlik edilmesini, hedef kitlenin bakış açısın-

Kaynak

- Adorno, Theodor W.** (1950/1973): Studien zum autoritären Charakter. Frankfurt a.M.: Suhrkamp.
Fernandes Sequeira, Dileta (2015): Gefangen in der Gesellschaft – Alltagsrassismus in Deutschland. Rassismuskritisches Denken und Handeln in der Psychologie. Marburg: Tectum Verlag
wa Thiong'o, Ngugi (2011): Lehren der Sklaverei. In: Arndt, Susan/Ofuatey-Alazard, Nadja (Hg.) (2011). Wie Rassismus aus Wörtern spricht. (K)Erben des Kolonialismus im Wissensarchiv deutsche Sprache. Ein kritisches Nachschlagewerk, Münster, Unrast: S. 100-102

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Michael Klundt | Magdeburg-Stendal Yüksekokulu

Çocuk Yoksulluğunun Neden Olduğu Çalınmış Hayat

Kaleme alınan bu makalede, çeşitli yönlerden önemsizmiş gibi gösterilmeye çalışılan Almanya'da çocuk yoksulluğu konusunun boyutları ve yansıma biçimleri incelenecek. Makale ayrıca yoksulluğun sonuçlarına ilişkin kısıtlı tanımlamaları da irdeleyecek. Öte yandan etkili alternatifleri şu ana kadar karşı stratejilerden ayırt etmek için, birbiriyle karıştırılan nedenler ve olaylar eleştirel tarzda değerlendirilecektir.

Boşanma, tek başına çocuk yetiştirmek statüsü, göç kökenli olmak ya da işsizlik gibi yoksulluk durumları çoğunlukla mevcut ekonomik ve sosyal sistemin temelini oluşturduğu nedenlerle karıştırılmaktadır. Zira sosyal eşitlikçi bir aile politikası ve sosyal siyaset ve iyi bir eğitim, bakım ve iş piyasası politikası, işsiz çocukları, tek başına çocuk yetiştirenler ya da göçmen ebeveynler için de yoksulluktan uzak bir yaşamı olanaklı kılabilir.

Almanya'da çocuk yoksulluğu günümüzde dünyanın en varlıklı ülkelerden birindeki yoksulluğu ifade eder. Aslında şu anda kaç yüz bin insanın artık tekrar sokaklarda yaşamaya başladığını (aralarında binlerce genç de var), kaç insanın depozitolu işe toplayarak, dilererek ya da aşevlerine giderek hayatlarını sürdürmek zorunda oldukları unutulmamalıdır.

Aralarında birçok genç ve çocuklu ailelerin de yer aldığı, mutlak bir yoksulluğun – başını sokacak bir yer ya da evde ışık ve ısıtma olmaması, açlık, giyimde ve tıbbi bakımda yetersizlik – gerçekten de onlar için günlük varoluş kavgasına dönüştüğü, kısmi yaptırıma tabi tutulmuş ve ALG II'den (İşsizlik Parası II) yararlanan yüz binlerce ve Hartz IV'ten geçinen, tam yaptırıma tabi on binlerce insan çoğu kez görmezden gelinmektedir.

Bunun dışında Almanya'da genelde söz konusu olan şey mutlak sefalet ve açlıktan ölmek değil, genel toplumsal yaşam standardına kıyasla daha çok yoksul, dışlanmış ve mağdur edilmektedir. Örneğin neredeyse herkesin buzdolabı, çeşit çeşit oyuncakları, baya kalemleleri ya da okul çantası varken, bazılarının bunlardan dışlanması haksızlıktır. Karalamak ve damgalamak ise maddi olanaksızlıklardan daha acı bir etkiye neden olabilir. Dolayısıyla (yoksul) çocuklar ve aileleri hakkında konuşmak da bunun artık inkâr edilmesi pek mümkün olmayan toplumsal kutuplaştırma sorunsalının bir parçasını oluşturuyor. Bu durum herşeyden önce (çocuk) yoksulluğuna bakışın bilgisizlik, timsah gözyaşları ve alın yazısına inanmak arasındaki etkileşim tarafından karakterize edildiği yerlerde geçerlidir. Özellikle ilgili çocukların ve ailelerinin retorik olarak 'suç kendilerinde' ya da 'asosyal' şeklinde damgalandıkları belli başlı tartışmalar sorunlu tartışmalardır, çünkü bu durumda yoksullukla mücadele değil, daha çok yoksulların aşı-

ğılanması ve sonuçta onlara karşı konulması ön plana geçmektedir.

Kapsamın sözel azaltımı

Federal Aile Bakanı Dr. Franziska Grifffey'in 14 Şubat 2019'da federal meclis genel kurul toplantısında Güçlü Aile-Yasası adı verilen yasa kapsamında yaptığı ilk sunumda, Almanya'da yaşayan 13 milyon çocukta dört milyonun yoksul ya da yoksullaşma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu belirtti (konuşmanın aslı: <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/mediathek/dr-franziska-griffey-spricht-zum-starke-familien-gesetz/133770>). Tam olarak şu sözleri kullanmıştır: "Almanya'da 13 milyon çocuğumuz var. Dokuz milyon çocuğun durumu iyi; devlet yardımlarına ihtiyaçları yok; ağır parasal koşullarda yaşamıyorlar. Bu iyi bir haber. Ancak dört milyon çocuk az parası olan ailelerde yaşamının zorluklarıyla karşılaşılıyor, bunun nedeni de ebeveynlerin sosyal yardım alması ya da bir satıcı, zanaatkar, kuaför – ve her neyse – olarak düşük gelir elde etmesi, her gün kalkıp işe gitmelerine rağmen ayın sonunu getirememeleridir. Evdeki parasal durum iyi ya da kötü olsun, biz nitekim bu çocukların aynı fırsatlara sahip olması için daha fazla çaba göstermek istiyoruz (agy.)". Sunumun akabinde hazırlanan federal meclis tutanağında dört milyon çocukta geriye yalnızca iki milyon yoksul ya da yoksullaşmayla karşı karşıya olan çocuk kalmıştır (Plenarprotokoll 19/80, S. 9281). Şayet federal hükümet bakanın konuşması ile yazılı metnin teslim edildiği birkaç gün zarfında çocuk yoksulluğunu dört milyondan iki milyona yarı yarıya indirmeyi başarmışsa, bu en azından kayda değer bir haber olurdu.

Bu arada federal hükümetin en güncel, Nisan 2017 tarihli (BMAS 2017) 5. Yoksulluk ve Zenginlik Raporu verilerine göre Almanya'da çocuk yoksulluğunun boyutu, değişik veri kaynaklarına dayanarak, Almanya'da 18 yaş altı yaklaşık 12,9 milyon çocuk arasında yoksullaşma riskiyle (yaşayan) 1,9 ila 2,7 milyon çocuğun bulunduğu şeklinde belirginleşiyor, çünkü onların yaşadığı haneler, eşdeğer hanehalkı kullanılabılır gelir ortalamasının yüzde 60'ından azına sahiptir. Çocuklar için yoksulluk riski oranı da son on yıllık dönemin ortalarına kadar yükseldi ve akabinde aşağı yukarı o düzeyde kaldı (BMAS 2017, S. 252). Ancak federal hükümetin Aralık 2016 tarihli ikinci taslağı, önemsizleştirerek ve çarpıtarak karşısında şunu başa koydu: "Almanya'da yalnızca çok az sayıda çocuk maddi yoksulluktan muzdarip. Belli bir düzeydeki yaşam standardına ve buna bağlı ürünlerle sınırlı erişimi sahip hanelerin payına bakıldığında, Almanya'da 18 yaş altı çocukların yüzde beşinin bu durumdan etkilendiği görülür.

(EU28: yüzde dokuz)"
(BMAS-SE 2016, S. 242).

Nisan 2017 tarihli nihai raporda önemsizleştirme olduğu gibi devam etti, ancak istatistiksel çarpıtma şu şekilde düzeltildi: "Belirtilmesi gereken olumlu şey, Almanya'da sadece az sayıda çocuğun ciddi (vurgulama M.K.) maddi yoksulluklardan muzdarip ve dolayısıyla belli bir yaşam standardına ve buna bağlı ürünlere sınırlı erişimi olduğudur. Bunlar arasında Almanya'da 18 yaş altı çocukların yaklaşık yüzde 5'i etkilenebilmektedir (EU28: yüzde 9,5). Bu oran, toplam nüfustaki oranın (yaklaşık yüzde 4) biraz üzerindedir" (BMAS 2017, S. 252). Hükümet kanadından sürekli olarak mevcut yoksulluğun o kadar da kötü olmadığı, geçen on yıllık dönemin ortasından başlayarak yükselmediğini ve birçok Avrupa ülkesinde daha büyük olduğu vurgulanıyor (bkz.: BMAS-DE 2016, S. 254).

En yeni eğilim, yoksulluk (tehlikesinin) şimdiye kadarki görece saptamasını mutlak bir yoksulluk saptamasına dönüştürme ve dolayısıyla onu küçültme, bir diğer ifadeyle önemsizleştirme eğilimidir. Almanya'da çocuk yoksulluğunun küçük hesaplamalarla medyatik kamuoyunda nasıl etkilere yol açtığını göstermek için, konu ile ilgili birkaç medya ürünü ele alınan bir çift tepki burada tanıtılmış olsun: Sözde "çocukların yüzde 95'i (...) maddi darlık" çekmediğinden, 24 Ekim 2016 tarihli Saarbrücker gazetesi, federal hükümetin en güncel Yoksulluk ve Zenginlik Raporu'nun Almanya'daki "çocuk yoksulluğuna çok elverişli bir ışık" tuttuğu haberini yapmıştır (bkz.: 24.10.2016 tarihli Saarbrücker Zeitung). Spiegel Online'da hükümetin versiyonu eleştirel bir yorum yapılmadan şu şekilde tekrarlanmıştır: Rapora göre "Almanya'da yalnızca az sayıda çocuk maddi darlıktan etkileniyor". 'Belli bir yaşam standardına ve buna bağlı ürünlere sınırlı erişimi bulunan hanelere' bakıldığında, buna göre çocukların yalnızca yüzde beşi olumsuz etkileniyor (13.12.2016 tarihli Spiegel.de). Frankfurter Allgemeine gazetesi de aynı sevinç gösterisiyle şunlara yer vermiştir: "Henüz federal hükümetin oylama sürecinde bulunan yeni Yoksulluk ve Zenginlik Raporu bir dizi sevindirici haber içeriyor" (14.12.2016 tarihli FAZ). Ve DIE WELT sakınleştiriyor: "(...) gerçek yoksulluk çocuklarda da geriliyor" (9.1.2017 tarihli WELT.de).

Böylece, henüz nihai rapor yayınlanmamışken, "çocuk yoksulluğu" konusuyla ilgili tam anlamıyla bir önemsizleştirme tartışması başlamıştı, nitekim bu rapor, öncelleri gibi Federal Başbakanlık tarafından yoksulluğun ve zenginliğin sonuçlarıyla ilgili kritik bilgilerden arındırılmıştır (bkz.: Klundt 2019, S. 134 ve akabindekiler).

Yine de: Çocuk yoksulluğu hükümet tarafından artık 2018'den beri, 2013 ve 2017 koalisyon sözleşmelerinde yer aldığı aksine, kesin olarak aşılması

gereken bir zorluk, eyleme geçmek için bir görev olarak algılanıyor. CDU/CSU ve SPD'nin 2018'de kabul ettiği koalisyon sözleşmesinde kuşkuyla yer vermeden şunu saptıyor: "Çocuk yoksulluğuyla mücadele için bir önlem paketi hazırlayacağız (CDU/CSU/SPD: Koalisyon sözleşmesi 2018, S. 19). Böylece koalisyon sözleşmelerinde ve hükümet raporlarında yoksulluğa karşı tasarıların uzun yıllar reddedilmesi ve çocuk yoksulluğunun dikkate alınmaması en azından dil kullanımında bir son bulmuştur.

Yoksulluğun etkileri

İş Piyasası ve Meslek Araştırmaları Enstitüsü'nden (IAB) Silke Tophoven ve diğerleri, Bertelsmann Vakfı tarafından hazırlattırılan "Yoksulluk Koşullarında Yetişmek" (2018) adlı araştırmasında, çocuk yoksulluğunun sosyal katılım üzerinde etki yapan temel etmenler ve yarattığı sonuçlar hakkında en yeni bulguları ortaya koymuştur. Yazar(lar)a göre çocuklukta edinilen yoksulluk deneyimlerinin yol açtığı şey, "ilgililerin topluma ait olma duygusunu daha az hissetmeleridir: Bir hanenin gelir düzeyi ne kadar düşükse, gençlerin aidiyet duygusu ve kendilerini hangi toplumsal konumda gördüklerine ilişkin tahminleri o kadar düşük oluyor" (Tophoven ve diğerleri 2018, S. 19). Araştırmacılar, yoksulluk deneyiminin mutluluk üzerindeki sonuçları açısından, devamlı güvenli gelir ortamlarında yetişen insanlara kıyasla, yoksulluğu kesintisiz deneyimleyen genç ve genç yetişkinlerin kendi yaşamları ve yaşam standartlarıyla ortalama olarak daha az memnun olduklarını saptamıştır. "Özellikle hanelerin teşekkülü ve de ebeveynlerin gelir durumu, bir çocuğun yoksulluğu deneyimleyip deneyimlemeyeceği, bir diğer ifadeyle bu deneyimin ne kadar süreceği üzerinde büyük bir etkiye sahip. Nitekim kesintisiz yoksulluk deneyimleri çocukların büyümesi ve katılım fırsatları üzerinde kapsamlı sonuçlar doğuruyor. Onlar maddi yetersizliği yaşıyor ve gelir güvenliği bulunan ailelerden gelen gençlere kıyasla boş zamanlardaki etkinliklere ve organize gruplara daha az katılıyorlar. Tüm bunlar daha az mutluluğa ve yaşam memnuniyetine yol açıyor. Kendilerini hangi toplumsal konumda gördüklerine ilişkin tahminleri de bunun altında yara alıyor (Tophoven ve diğerleri 2018, S. 20).

Sosyal araştırmacılar Claudia Laubstein, Gerda Holz ve Nadine Sedding henüz 2016'da Bertelsmann Vakfı'nın yoksulluğun çocuk ve gençler üzerinde yarattığı sonuçlar üzerine araştırmasında benzer bulgulara varmışlardır, ki bu araştırmaya göre yoksulluk içinde büyüme yaşam kalitesini ve gelecek için fırsatları yoğun olarak etkiliyor. Onlar orantısız bir sıklıkla genelde dar konutlarda kalıyor ve dolayısıyla çoğu kez ev ödevlerini çözmek için sakin bir yere sahip olamıyor (Laubstein, Holz & Sedding

2016, S. 13 ve akabindeki sayfalar). Buna göre kısıtlamalar her ne kadar ebeveynlerin tasarruf yapması nedeniyle ilk sırada yer almasa da, buna rağmen yine de yoksul genç insanların dörtte biri yemeğin azaltılmasıyla yüz yüzedir (agy., S. 46), bir başka deyişle onlar kısmen ve hatta sıkça yetersiz ya da az oranda sağlıklı gıdalla besleniyor. Araştırmaya göre aralıksız süren darboğaz aile iklimini kötüleştirirken, bir de çocuklar boş zamanlardaki etkinliklere katılamadığından – ister müzik okulları ya da futbol kulüpleri olsun – sosyal ağlar da küçüktür. Bilhassa sosyal açıdan takdir edilmedikleri için birçok yoksul çocuk daha zayıf bir özdeğer duygusu geliştiriyor ve elverişsiz koşullarda okula başlıyor, ki eşit başarımlara rağmen genelde varlıklı katmanlardan gelen çocuklara kıyasla onlar okulda daha kötü derecelendiriliyor (bkz.: agy., S. 56).

Böylece sürekli yokluk ve feragat etme deneyimleri yapmanın, çocukluk dönemlerinde yoksulluğu deneyimlemek zorunda kalmış genç insanların kendilerini o kadar da iyi ve topluma pek de ait hissetmemelerine katkı sunduğunu saptamak mümkün. Kalıcı yoksulluk koşullarında yaşayan ve SGB-II ödeneklerinden yararlanan genç insanların, durumları daha iyi olan yaşlılarına kıyasla derneklerde daha az aktif olması ya da planlı boş zaman etkinliklerine daha nadir katılmasından hareketle, Bertelsmann Vakfı'ndan Annette Stein ve Jörg Dräger, bu genç insanların perspektifsizlik nedeniyle yetişkin olduklarında da toplumdan kopmaları tehlikesini görüyorlar – ve bunun kapsamlı sonuçları olacak. “Öyle ki siyasi katılım da sosyal statüyle bağlantılı: Sosyoekonomik artalan ne kadar düşükse, seçimlere katılım da o denli düşük oluyor. Özellikle toplumun artan bir kutuplaşmadan geçtiği bir zamanda bu gelişme bir uyarı sinyali olmalıdır (Tophovenve diğerleri 2018, S. 7). Sözü edilen ve yakınılan “artan kutuplaşma” tüm toplumsal alanların ve özellikle de eğitim-öğretimin ve sosyal devletin özelleştirilmesi, esnekleştirme, serbestleştirme ve neoliberalleştirilmesi amacıyla büyük nüfuza sahip tasarılarla on yıllar boyunca Bertelsmann Vakfı tarafından belirleyici ölçüde ilerletildiği burada anımsatılmış olsun (bkz.: Klundt 2019, S.154 f.).

Nedenler ve bağlantılar

Şu ana kadar federal hükümet(ler) e sorulduğunda ve onların son yıllarda yayınladığı raporlara bakıldığında, çocuk yoksulluğuyla mücadelede aslında herşey doğru ve başarılı bir şekilde yapıldı. Bunun akabinde sözü edilen çocuk yoksulluğu oranı düşmüyorsa, aslında bu üzerinde düşünmeyi gerektiren bir durumdur. Şaşılacak bir şekilde aileleri baz alan yardımların eleştirel değerlendirmesi bile (örneğin Avrupa Bilim Araştırmaları Merkezi/ZEW'nin ve Heinrich Böll Vakfı'nın raporu) başarı raporları gibi sunuluyor (bkz.: BMAS 2017, S. 267 ve akabindekiler). Hatalı gelişmeler, sorunlar ya da yanlışlar neredeyse hiç yok. Holger Stichnoth ve Avrupa Bilim Araştırmaları Merkezi'nin (ZEW)'nin Heinrich Böll Vakfı için hazırladıkları kısa bilirkişi raporu çok daha kritik sonuçlara varıyor. Buna göre

ailelere sağlanan her bir yardıma bakıldığında, “aslında yoksulluğun azaldığını, ancak toplamda yaygınlaştığını belgeleniyor. Hatta harcamaların ortalamının hafif üstünde seyreden bir kısmı, bir diğer ifadeyle düşük gelirler yüksek gelir alanlarına dağılıyor. Harcamaların yüzde 13'ü hanelerin en zengin yüzde 10'una yapılırken, en yoksul yüzde 10'a bu harcamaların yalnızca yüzde 7'si yapılıyor” (Stichnoth & ZEW 2016, S. 3).

Aynı biçimde, örneğin 2005'ten bu yana Çocuk Ek Ödeneği'nin de aynı yoğunlukta Hartz IV'ün bir parçası olması, toplumsal-siyasi bağlamlar açısından hiç de önemsiz değildir, tıpkı Federal Anayasa Mahkemesi'nin 2010'da eğitim ve katılım paketi ile ilgi verdiği, bu paketin anayasaya aykırı olması (anayasanın 1. ve 20. maddesine göre insan onuru ve sosyal devlet kuralıyla çeliştiği) ve özellikle Hartz IV koşullarında yaşayan çocukların standart yardımlarını ihtiyaca uygun ölçülmemesi ve bunun sonuçlarının önemsiz olmaması gibi. Sonuç olarak Federal Çocuk Parası Yasası'nın 6a kanun maddesi uyarınca, İş Piyasası için Modern Hizmetler Dördüncü Yasası ile (“Hartz IV”) Çocuk Ek Ödeneği 1 Ocak 2005 itibarıyla yürürlüğe girdi. Burada düşük gelirli ve çocuk sahibi ailelerin planlı biçimde desteklenmesi gündemdedir. Hedef onları İşsizlik Parası II (ALG II) almaktan “kurtarmak” ve de aynı zamanda ebeveynler için çalışmayı özendirmek. Çocuk Ek Ödeneği “Hartz IV” Yasası kapsamında tamamlayıcı nitelikte bir önlemdir ve 2010 Gündemi'nin bir parçasıdır.

Hartz IV'ün ve 2010 Gündemi'nin hedefleri bir sır değil. Çünkü dönemin Başbakanı Gerhard Schröder henüz 1999'da açıkça şunu talep etmiştir: “Bizim bir düşük gelir sektörü kurmamız gerekiyor” (25.7.2013 tarihli Frankfurter Rundschau'dan alıntı). Ve Hans-Ulrich Jörges Hartz IV'ün hedef ve içeriklerini övmüştür: “Gelecekte hiçbir işsiz öğrendiği meslekte yeniden çalışma talebinde artık bulunamaz, o, tanınan belirli bir sürenin ardından işini değiştirmeye itilmelidir – ve daha az kazanmaya”. İşsizlik parasının kısılması ve işsizlik yardımının sosyal yardım düzeyine çekilmesi tam da bu amaca hizmet ediyor. Ve: Sosyal yardımdan geçirenler sefaletle düşmekle tehdit edilerek çalışmaya zorlanmalı” (Hans-Ulrich Jörges: 11.9.2003 tarihli Stern).

Bu haklardan mahrum bırakma ve ücreti düşürme dinamiği böylece bilinçli olarak devreye sokulan toplumsal-siyasi bir tasarıdır ve olmaya da devam etmektedir. Öyleyse her kim aşırı çocuk yoksulluğuna öfkeleniyorsa bilmelidir ki, bu durum siyaset tarafından teşvik edildi. Ebeveynler kendileri ve çocukları için SBG II'ye göre belirlenmiş oldukça düşük standart oranlarla, bir diğer ifadeyle standart yardımlarla ve de ağırlaştırılmış yaptırımlarla her işi, aldıkları ücret ile kendi kendilerinin ve ailelerinin beslenmesini dahi karşılayamayacak olsalar da, kabul etmeye zorlanmak isteniyor. Bunun üzerine başbakanın “2010 Gündemi'nin” sonuçlarını 2005'te Davos Ekonomi Forumu'nda gururla duyurması şaşırtıcı değildi: “Biz iş piyasamızı liberalleştirdik. Avrupa'nın en iyi düşük gelir sektörlerinden birini kurduk” (8.2.2010 tarihli Frankfurter

Rundschau'dan alıntı; Eğitim ve Katılım Paketi'nin Oluşumunda Kuşku Duyma Mantığına Dair bkz. Prantl 2010). Dolayısıyla Çocuk Ek Ödeneği ebeveynleri düşük gelir sektörünün ağına sürüklediği ve bir de Eğitim ve Katılım Paketi de kolektif istismar şüphesi ve devasa bürokrasi yardımıyla yoksul, konumu dezavantajlı ve de gelirsiz aileleri karladığı oranda, her iki yasa da, biri 14 diğeri 8 yıldan bu yana amacını başarıyla yerine getirmiş oluyor.

Asgari geçimleri Çocuk Ek Ödeneği ve Eğitim ve Katılım Paketi'nden (BuT) etkilenen ve bu yardımları almaya hakkı olan çocukların çoğunluğu için, her iki yardımın geniş ölçüde işlevsiz kaldığının yıllardır maskelenmesine ve inkârına Güçlü-Aileler-Yasası (StaFamG) için hazırlanan yasa tasarısı bir son veriyor. Çocuk Ek Ödeneği için şu çok açık ifade ediliyor: “Şu andaki biçimiyle Çocuk Ek Ödeneği'nin (...) etkisi yetersiz kalıyor” (19/7540, S. 1). Ve pek net olmakla birlikte, BuT için, yasa tasarısı, tatlı dil kullanarak, açıkça şunu söylüyor: “Eğitim Paketi'nin değerlendirmesi, bu yardımlardan yararlanmanın, destek koşullarının kolaylaştırılmasıyla kolaylaştırılabileceğini göstermiştir (19/7540, S. 20). Her iki yardım da yüzde 70 oranında hak sahibi çocuk ve ailelerden esirgenmiştir – hangi nedenle olursa olsun.

Güncel yasa tasarısıyla da SGB II'den geçiren hanelerdeki aile ve çocuklar için az ya da neredeyse hiç elverişli bir gelişme olmayacak gibi görünüyor. Öte yandan Çocuk Ek Ödeneği'ndeki gecikmiş değişiklikler görüldüğü kadarıyla gerçekten de bu ödenekten yararlananlar için çok az bir iyileşme ifade edecek. Hâlâ gizli yoksulluk koşullarında yaşayan birçok aile ve çocuk yeni modelde de resmi hakları olanlar grubundan elenirken (bkz. Steffen 2019), yasa tasarısının kendisi, gerçekten de yardım alacakların oranının hak sahiplerinin ancak üçte birine (yüzde 35) denk düşeceğinden hareket ediyor (19/7504, S. 26). Tek ebeveynli ailelerde (özellikle yaşı ilerlemiş çocukları olanlarda) geçim sorunsalının ve sistematik mağduriyetin ne derece çözüme bağlandığını yasa tasarısında görmek mümkün değil. Görüldüğü kadarıyla Çocuk Ek Ödeneği kapsamında aynı zamanda yaş ve gelişim bazlı tüketim ve ihtiyaç ayrımını belirmemeye devam ediliyor. Öte yandan Eğitim ve Katılım Paketi'nde görünüşte okul dışı eğitim ve katılım alanı için etkili olacak mükelleştirmeleri görmek olanaklı değil. Buna göre birer “kilometre taşı” olarak deklare edilen önlemlerin çoğu durumda sosyal açıdan mağdur etmenin kaynaklarından biri olduğu ortaya çıkıyor.

Karşı önlemler

Çocuk yoksulluğuna karşı genel bir tasarıya ya da gerçek bir önlemler paketine bu nedenle hâlâ ihtiyaç var.

Yürütülen tüm fikirler açısından önemli olan şey – çocuklar için temel güvence de buna dahil – çocukların ve onların ailelerinin hedeflenen önlemlerin ardından gerçekten de yoksulluk ve yardıma muhtaçlıktan kurtarılmasıdır. Ulusal yoksulluk konferansının da uyardığı gibi, çocuk ve aile yoksulluğu en iyi biçimde üç önlemlle engellenebi-

li. Yoksulluğu engelleyen bir asgari ücret, harcama değil görev odaklı gerçek bir çocuk ve gençlik hizmetleri ve küçük çocukların eğitimi için tam ücretsiz olma koşulu ve ücretsiz, sağlıklı bir öğle yemeğinin yanı sıra, güncel hesaplama ihtiyaca uygun yapılmadığı için, ilk olarak asgari yaşam koşullarının gerekleri yeniden belirlenmelidir (bkz.: Parität 2018). İkincisi, en zenginler en büyük payı aldığı için, aile desteğindeki adaletsizliğin azaltılması talep ediliyor bkz.: Stichnoth ve ZEW 2016). Üçüncüsü, sosyal desteğe erişim, bürokratik uygulamaları, damgalama, aşağılama ve bilgisizliği engellemek için bir elde yoğunlaşmalıdır (bkz.: Klundt 2019, S. 166 ve akabindeki sayfa). Bu noktada çocukların görünüşe göre “otonom” olarak aile bağlamından kurgusal olarak ayrılması ve “kendine özgü bir çocuk temel güvencesi” veya buna benzer bir uygulamayla, ailenin geri kalanı yardım beklerken, muhtaçlıktan sözde kurtarılması gibi bir yanılsamaya düşülmemelidir. Yoksul çocuklar ilkece yoksul ebeveynlerin çocuklarıdır ve onlara karşı kullanılmamalıdır. Bundan başka, herkese toptan ve bu nedenle de ihtiyacı olmayan, geniş parasal kaynaklara sahip birçok ebeveyne ve onların çocuklarına destek sağlamaya çalışan her tasarım, çocuk yoksulluğunu engellemek ve azaltmak için hangi etkili sonuçları olduğuna ilişkin, eleştirel bir yaklaşımla mercek altına alınmalıdır. Bunun anlamı, hedef-aracı ilişkisi kesin bir inceleme gerektirir. Öte yandan sosyal kutuplaştırma üzerinden siyasi söylemlere müdahale etmek için de ve özellikle bu amaçla, çocuk yoksulluğuna karşı alınacak önlemlere dair tüm anlamlı taleplerde artmış olan toplumsal zenginliğin birincil dağılımını gözden kaçırmamak önemlidir. Sonuç itibarıyla kendi kendini yoksullaştıran bir devlet yoksullukla pek iyi mücadele edemez (bkz.: Klundt 2019, S. 173 ve akabindeki sayfa).

Kaynak

- BMAS-DE Bundesministerium für Arbeit und Soziales** (2016): Lebenslagen in Deutschland. Der fünfte Armuts- und Reichtumsbericht der Bundesregierung – Entwurf November. Berlin.
- BMAS Bundesministerium für Arbeit und Soziales** (2017): Lebenslagen in Deutschland. Der fünfte Armuts- und Reichtumsbericht der Bundesregierung. Berlin.
- Klundt, M.** (2019): Gestohlenes Leben. Kinderarmut in Deutschland. Köln.
- Laubstein, C., Holz, G., Seddig, N. (2016): Armutsfolgen für Kinder und Jugendliche. Erkenntnisse aus empirischen Studien in Deutschland. Gütersloh.
- Paritätischer Wohlfahrtsverband Gesamtverband** (2018): Wer die Armen sind. Der Paritätische Armutsbericht 2018. Berlin.
- Prantl, H.**: Hartz IV: Gutscheine. Die Sache hat einen Pferdefuß, in: Süddeutsche Zeitung vom 10.8.2010
- Steffen, J.** (2019): Auswirkungen auf Hartz-IV-Abhängigkeit und Haushalts-Einkommen. Die Reform des Kinderzuschlags im Rahmen des StaFamG, in: http://portal-sozialpolitik.de/uploads/sopo/pdf/2019-01-29_Hintergrund_Kinderzuschlag_PS.pdf
- Stichnoth, H.**, Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung (ZEW) (2016): Verteilungswirkungen ehe- und familienbezogener Leistungen und Maßnahmen. Kurzexpertise im Auftrag der Familienpolitischen Kommission der Heinrich-Böll-Stiftung. In: E-Paper der Heinrich-Böll-Stiftung vom 17.6.2016 (Berlin); S. 1-43.
- Tophoven, S., Lietzmann, T., Reiter, S., Wenzig, C.** (2018): Aufwachsen in Armutslagen. Zentrale Einflussfaktoren und Folgen für die soziale Teilhabe. Studie vom Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung (IAB) im Auftrag der Bertelsmann Stiftung. Gütersloh.

www.politeknik-international.org

Pek
yakında
yayına
giriyor!...

